

Dnes v čísle:

Na aktuální téma:
Začalo to v Olomouci 10. 10.
Určující je dnes afektově
orientovaný proud...
Jak žili studenti
v jezuitském konviktu
O kinantropologii /II/

Žurnál

6

Ročník 11 • Vychází 19. října 2001

Deklarace Akademického senátu Univerzity Karlovy

My, členové Akademického senátu Univerzity Karlovy, vyjadřující vůli akademické obce Univerzity Karlovy, v této chvíli, kdy se rozhoduje o dalším vývoji Univerzity Karlovy a vysokého školství v České republice jako takového, a při vědomí si své odpovědnosti za stav této univerzity pro další rozvoj lidského poznání, vzdělanosti a kultury, obracíme se na nejširší veřejnost s touto deklarací:

1. Dlouhodobé trpělivé usilování reprezentace vysokých škol dohodnout s představiteli státu koncepci rozvoje vysokého školství nebylo úspěšné. I když bylo vyvinuto maximální úsilí směřující k tomu, aby byl zastaven finanční propad vysokých škol a s ním spojená stále menší schopnost vysokých škol vyhovět požadavkům doby, jediným výsledkem bylo každoroční nedůstojné dohadování o výši rozpočtu na následující rok.

2. Zatímco v zemích OECD se průměrně na vysoké školy vynakládá 1,7 % HDP, v České republice 0,8 % HDP. Dominantní část prostředků, které vysoké školy získávají, tvoří dotace na vzdělávací činnost. Od roku 1993 se počet studentů zvýšil o 80 %, zatímco reálná hodnota této dotace klesla o 33 %. Pokud by mělo být dosaženo úrovně roku 1993, musela by se dotace na vzdělávací činnost zvýšit o 6 mld. Kč ročně.

3. V této situaci měla zásadní význam dohoda reprezentace vysokých škol s MŠMT z dubna 2001

Dokončení na str. 3

Prohlášení rektorů brněnských veřejných vysokých škol

Rektoři brněnských veřejných vysokých škol vyjadřují podporu protestům proti navrhovanému rozpočtu MŠMT na rok 2002, který neobsahuje přísliby nárůst 2 mld. Kč vůči prostředkům v roce 2001.

Rozpočet v takové podobě ponechává veřejné vysoké školy ve stavu hlubokého podfinancování a v rozporu se sliby programového prohlášení vlády ČR o prioritě podpory rozvoje vysokých škol ponechává úroveň financování ve vztahu k velikosti HDP nebo objemu státního rozpočtu na poloviční úrovni ve srovnání se zeměmi EU nebo OECD.

Dokončení na str. 2

Odpověď náměstka ministra školství, mládeže a tělovýchovy Josefa Průši na Olomouckou výzvu

Vážení,

malou poznámku: vnímám rozhořčení akademické sféry, požadavek navýšení je legitimní, je chybou dávat jej do souvislosti s navýšením počtu studentů na veřejných vysokých školách. Toto vzniklo po dohodě s reprezentací veřejných vysokých škol a vyšlo vstříc dlouhodobému záměru MŠMT i vysokých škol.

Situace na VVŠ je vážná, nikoli krizová, MŠMT i vláda je si toho vědoma a intenzivně hledá možnosti tento problém řešit.

V žádném případě nemohu souhlasit, že rozhodnutí MŠMT o větší otevření VVŠ bylo nekompetentní. To, že se zatím nepodařilo nalézt i finanční krytí, není zcela jen v kompetencích MŠMT.

Pro osvěžení sděluji, že UP Olomouckou uvedla za poslední rok do užívání následující stavby (náklady celkem – z toho státní rozpočet):

E-forum v Olomouci

Nadace Forum 2000 ve spolupráci se skupinou E-area uspořádaly v rámci čtyřdenní mezinárodní konference Forum 2000, konané ve dnech 14. – 17. 10. v prostorách Pražského hradu, alternativní diskusní bloky nazvané E-forum. E-forum je jednotná komunikační platforma, založená na nejmodernějších informačních technologiích a přístupná téměř z celého světa. Pro účastníky představuje příležitost demonstrovat, že se s pomocí technologie mohou lidé z různých částí světa navzájem přiblížit a naučit se tak respektovat názory druhých, uvádí se na webových stránkách E-fora.

Noví profesoři

S účinností od 1. října 2001 jmenoval prezident republiky V. Havel 78 nových profesorek a profesorů, mezi nimiž jsou zastoupeni také dva členové akademické obce Univerzity Palackého: **prof. RNDr. Jarmila Riegerová, CSc.**, vedoucí Katedry funkční antropologie a fyziologie FTK UP, **prof. obor kinantropologie a prof. PhDr. Ivo Hlobil, CSc.**, zástupce ředitele Ústavu dějin umění AVČR v Praze a externí učitel Katedry dějin umění FF UP, **prof. obor dějiny výtvarných umění.**

Na návrh olomoucké univerzity byl jmenován také **prof. RNDr. Ladislav Csonorty, Ph.D.**, děkan Teologické fakulty Trnavské univerzity se sídlem v Bratislavě, **prof. obor teologie.**

Slavnostní předání profesorských dekretů proběhne v pátek 26. 10. 2001 ve Velké aule pražského Karolina.

-red-

Ve středu 10. 10. navštívila Olomouc vědecká atašé francouzské ambasády **Dominique Sotteau**. Během své návštěvy se setkala se studenty francouzské sekce Katedry romanistiky FF UP, byla přijata děkanem FF UP doc. V. Rehanem a rektorkou UP prof. J. Mačákovou.

-red-, foto -tj-

kační platforma, založená na nejmodernějších informačních technologiích a přístupná téměř z celého světa. Pro účastníky představuje příležitost demonstrovat, že se s pomocí technologie mohou lidé z různých částí světa navzájem přiblížit a naučit se tak respektovat názory druhých, uvádí se na webových stránkách E-fora.

Diskuse E-fora reagovala na příspěvky pronesené v hlavním sále, ale reflektovala i vlastní témata (ekologie, sociální teorie, informační technologie, kyberhumanismus apod.). Jedním z cílů E-fora bylo poskytnutí možnosti k zapojení se do diskusí i těm, kteří nemohli být fyzicky přítomni na místě dění Fora 2000. Společně diskutovat tak mohli studenti a pozvaní hosté ze tří míst republiky – Prahy, Brna a Olomouce. Tématem pondělního bloku byla lidská práva a etika odpovědnosti, v úterý byla na programu lidská práva, mezinárodní instituce a životní prostředí, téma středního jednání bylo nazváno *Stát, cyberkultura a lidská práva*.

Místem konání olomouckého E-fora byla Filozofická fakulta UP (Křížkovského 12).

-red-

Děkan Právnické fakulty UP si Vás dovoluje pozvat
**na slavnostní zasedání
Vědecké rady PF UP**

konané u příležitosti 10. výročí založení Právnické fakulty v Olomouci.

Slavnostní zasedání Vědecké rady se koná
v pondělí 29. 10. 2001 ve 13 hod. v rotundě PF UP.

Program:

- slavnostní projev děkana fakulty
- předání pamětních medailí
- slavnostní zahájení výstavy věnované životu a dílu **prof. JUDr. Karla Engliše**, která se koná pod záštitou Její Magnificence prof. MUDr. et PhDr. J. Mačákové, CSc.
- Doc. Ing. J. Blažek, CSc., děkan PF UP

Poprava bude!

Konečně optimistická zpráva. Po uzavření tohoto čísla Žurnálu se konala v proslulém doupěti na Wurmově ulici první schůzka inscenátorů a organizátorů, která začala s přípravou ohlášeného happeningu s prozatímním názvem „Poprava českých vysokých škol, která se z nařízení c. k. vídeňského ministerstva vyučování uskuteční 8. listopadu na nádvoří Zbrojnice Marie Terezie v Olomouci“. Inspirace Bílou horou a barokem je nabílední. Přes nedostačnou informovanost a krátkou dobu projevil velký zájem o účast již několik vysokých škol. Pořadatelé dávají záruku, že popravena bude každá fakulta a každá vysoká škola, která o to požádá, která doloží seznam zásadních provinění, jichž se dopustila, a vyšle exekuční delegaci. Očekává se zejména zájem studentských komor akademických senátů, není však podmínkou.

Předběžné přihlášky jsou přijímány na této e-mailové adrese: stefanid@fmw.upol.cz. Přesné podmínky popravu budou včas všem zájemcům sděleny.

-is-

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Shromáždění akademické obce Univerzity Pardubice

Na základě aktuální potřeby informovat členy akademické obce univerzity svolal Akademický senát Univerzity Pardubice shromáždění akademické obce, jejíž členové – studenti i zaměstnanci univerzity zaplnili ve středu 17. 10. univerzitní aulu. Setkání navázalo na usnesení Akademického senátu UPa, které bylo přijato na jeho 19. zasedání 9. 10. 2001.

V programu vystoupil rektor UPa prof. M. Ludwig, CSC., se základní informací o vývoji financování vysokých škol v uplynulých osmi letech, o současné situaci okolo přípravy státního rozpočtu a o výhledu financování českých vysokých škol na rok 2002 a vedených jednáních českých vysokých škol s vládou reprezentací. Dále vystoupili zástupce studentů UPa ve Studentské komoře RVŠ, předseda Akademického senátu UPa a předseda ZO VOS. Po krátké diskusi, dotazech a podpůrných vyjádřeních bylo přijato *Prohlášení akademické obce Univerzity Pardubice*.

Prohlášení akademické obce Univerzity Pardubice Shromáždění akademické obce Univerzity Pardubice:

1. konstatuje, že programové prohlášení vlády, které si stanovuje za jednu z priorit navýšování prostředků pro školství na úrovni alespoň obvyklou v rozvinutých zemích, není plněno;

2. je znepokojeno tím, jak pokračují přípravy a projednávání rozpočtu vysokých škol na rok 2002. Trpělivým a korektním jednáním reprezentace vysokých škol nedocílila toho, aby byly vyslyšeny již několik let zanedbávané potřeby vysokých škol, natož možnosti jejich rozvoje. Univerzita Pardubice jako

veřejná vysoká škola nemůže již nadále vychovávat studenty za situace, kdy se příspěvek na studenta v reálných cenách snižuje. Vnitřní zdroje a úsporná opatření byly již na univerzitě vyčerpány v předešlých letech a možnosti získávání dodatečných finančních zdrojů jsou limitované.

3. považuje každoroční dohadování s politickou reprezentací státu o přidělování finančních prostředků do vysokoškolského vzdělávání za nedůstojné akademického prostředí a podporuje všechny do této doby uskutečněné akce jak reprezentací, tak senátů a akademických obcí vysokých škol.

4. vyzývá ministra školství, mládeže a tělovýchovy, který je za současný vývoj financování vysokých škol zodpovědný, aby svá stanoviska buď neodkládně přehodnotil, nebo ze své funkce odstoupil.

5. žádá politickou reprezentaci státu, vládu ČR a Parlament ČR, aby se koncepčním způsobem zabývaly rozvojem vzdělanosti občanů, má-li se Česká republika stát opravdu součástí evropského vzdělávacího prostoru.

Akademická obec a senát univerzity a senáty fakult spolu s jejími představiteli budou další vývoj jednání o rozpočtu sledovat a operativně, společně s ostatními vysokými školami koordinovat další způsoby důraznějšího prosazování oprávněných požadavků vysokých škol, bude-li to třeba.

Podle informací vedení a mluvčí UPa Ing. V. Wágnerové zpracovala

-mav-

Stanovisko AS České zemědělské univerzity

Akademický senát ČZU v Praze si plně odvoduje s ostatními veřejnými vysokými školami v České republice nedostatek finančních prostředků ve vysokoškolském vzdělávání a sdílí s nimi obavy o další rozvoj vysokoškolského vzdělávání v České republice.

Z tohoto důvodu AS ČZU podporuje a připojuje se k iniciativám AS UK Praha a AS UP v Olomouci i dalších vysokých škol:

1. AS ČZU vyslovuje plnou podporu protestním akcím vysokých škol a připojuje se k nim;

2. AS ČZU vyslovuje přesvědčení, že parlamentní strany se zodpovědně zhostí odkazu 17. listopadu a splní své sliby, které uskutečnily při převzetí vlády v podpoře rozvoje a vzdělanosti ČR;

3. AS ČZU se rozhodl, že bude zvažovat spolu s rektorem ČZU další kroky vedoucí k dohodnutému financování studentů, vedených v matrice k 31. 10. 2001 při nesnižování normativu na studenta, pro vysoké školy; proto AS ČZU bude koordinovat další protestní akce;

4. AS ČZU svolává akademickou obec ČZU na 30. 10. 2001 v 10.00 hodin do auly ČZU; **žádá rektora o pozvání představitelů MSMT na toto setkání a o přerušení výuky na ČZU po dobu konání shromáždění.**

PaedDr. A. Makarius, předseda AS ČZU
16.10. 2001

Prohlášení rektorů...

Dokončení ze str. 1

Prohlášení předsednictva Akademického senátu ČVUT

Akademický senát Českého vysokého učení technického v Praze se připojuje k „Olomoucké výzvě“, „Stanovisku AS UP v Olomouci ke kritické situaci ve financování českých vysokých škol“ a k „Deklaraci Akademického senátu Univerzity Karlovy“ a požaduje okamžité řešení problému financování českých vysokých škol. Prohlašujeme, že jsme si vědomi velké občanské odpovědnosti, která nám až dosud bránila v nátlakových akcích. Na druhé straně jsme však svědky toho, jak daleko méně početné a pro budoucnost národa a státu méně významné zájmové skupiny dokáží prosazovat své zájmy a přinutit nejvyšší státní činitele k jednání o svých požadavcích.

Jelikož všechna dosavadní jednání představitelů Rady vysokých škol, České konference rektorů i rektorů

samotných, vedená až dosud s představiteli státu v mezích společenských konvencí, nevedou k řešení neustále se prohlubujících problémů financování vysokých škol, jsme stále více utvrzováni v tom, že k odvrácení blížící se krize nazrává čas k veřejnému vystoupení akademické obce českých vysokých škol. Nedávna minulost dokazuje, že použitelné formy protestů dokázaly vyvolat takové společenské změny, proti kterým je změna minoritní položky státního rozpočtu pouze epizodní záležitostí.

V Praze 17. 10. 2001

Za předsednictvo AS ČVUT v Praze
Ing. F. Kulhánek, CSC., předseda AS ČVUT

Začalo to v Olomouci 10. 10. v 10.00 hodin

Jako spoluorganizátor našeho prvního velkého mítinku jsem byl upřímně překvapen a potěšen účastí akademické obce a její aktivitou, zejména studentů. Odezva na jiných školách i v médiích byla silná a pro Olomouc lichotivá. Poprvé od svého příchodu na UP před jedenácti lety jsem pocítil vnitřní sepětí i studentů, i pedagogů se svou univerzitou – a to je něco, co jsem dosud postrádal. Teď je pondělí, uplynul sotva týden od minulého středy, a zdá se, že dvě miliardy jsou na cestě. Zvítězili jsme?

Obávám se, že nikoliv. Spíše jsme teprve na začátku souboje, kterému budeme muset obětovat ještě mnoho energie. Jsem konsternován tím, že oba Zemanové nadále neuvěřitelně drze argumentují abstraktním růstem miliard, padesátitisícovými platy profesorů, neschopností univerzit podnikat, nutností tzv. vícezdrojového financování, pro které ovšem neexistují podmínky. Nemusejí vysvětlovat, proč 15 % vysokoškoláků je bez státního příspěvku, žádný novinař se jich na to nezeptal. Nedokázali jsme je donutit, aby veřejnosti řekli, co je to normativ na jednoho studenta, jak ten se vyvíjel za posledních dvanáct let (a hlavně za jejich vlády), zda odpovídá nárůstu inflace, zda nárůst prostředků na provoz odpovídá zdvojnásobení počtu studentů při nepatrném nárůstu počtu pedagogů. Nepřinutili jsme je přiznat a nedokázal to ani rektor Zlatuška v televizním Netopýru, zda

Tento stav vážně poškozuje kvalitu vysokoškolského vzdělávání poskytovanou vysokými školami v ČR, brání vysokým školám působit ve prospěch zkvalitňování lidských zdrojů i konkurenceschopnosti způsobem, který by měl být jejich poslání.

Žádáme ministra školství i další odpovědné orgány parlamentního systému, aby se kritickou situací financování veřejných vysokých škol se vši vážností zabývali. Podporujeme plně usnesení ČKR z 11. září t. r. a konstatujeme, že do dnešního dne situace nedoznala žádného faktického zlepšení.

V Brně 16. října 2001

Prof. J. Zlatuška, CSC., rektor MU, prof. J. Vrbka, DrSc., rektor VUT, prof. V. Suchý, DrSc., rektor Veterinární a farmaceutické univerzity, prof. S. Procházka, DrSc., rektor Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity, prof. A. Hajda, rektor JAMU.

Jen několik řádků

Magnificence, vážená paní rektorko!

Rád bych se přidal k hlasu Akademického senátu UP a k usnesení Vědecké rady naší univerzity, jež se vyjadřují ke kritické situaci v českém vysokém školství. Už jako Váš předchůdce na postu rektora jsem musel rok po roce konstatovat nedostatečné financování naší pedagogické a vědecké činnosti a se znepokojením sleduji, že se situace nelepší, spíše naopak. Když si uvědomím, co vše za poslední desetiletí falešně proklamovaná, ale ve skutečnosti zcela bojkotovaná priorita vzdělání a vědy má na svědomí, docházím k závěru, že není možné setrvávat u pouhých stesků. A nelze nadále zneužívat ani profesionální odpovědnosti a stále živého idealismu učitelů a pracovníků ve vědě a ve školství. Je třeba účinně přesvědčit společnost i stát, že vzdělanost národa je nezbytnou podmínkou nadějně budoucnosti v každém slova smyslu. Spojte síly k tomuto cíli.

Prof. J. Jařab, senátor, v Olomouci 9. 10. 2001
Pozn. red.: Tento příspěvek byl zaslán protestnímu shromáždění akademické obce UP ve středu 10. 10. v aule PF UP.

prostředky na provoz základních a středních škol nerostly rychleji (vzhledem ke klesajícímu počtu žáků) atd. atd. Diskuse o budoucnosti vysokoškolského vzdělávání u nás, o jeho kvantitě a kvalitě, ta vůbec ještě ani nezačala.

Míra naší stále křehké demokracie je dána tím, že ti, které jsme si zvolili (a brzy budeme znovu volit), nám vůbec nemusejí říkat pravdu. Necítí prázdnou odpovědnost vůči nikomu a technologie demagogie, neúplných pravd a ne zcela úplných lží, manipulace s veřejným míněním a poštvání jedné společenské skupiny proti druhé (nyní např. regionálního školství proti vysokému, chudých proti bohatým ve věci školního apod.) se jeví jako málem nutná výbava úspěšného českého politika. Asi jsme všichni někde něco trestuhodně zanedbali. A měli bychom to napravit alespoň v té oblasti, o které něco víme, která je „naše“. Prosim vás, abyste se nespokojili s naším povzbudivým vystoupením ve středu: dostane smysl, jestliže je dovršíme tím, že bude veřejně řečena a vykonána celá pravda. Myslím, že máme k tomu sílu.

Zatím ale jsme stále v trapné situaci onoho nešťastníka v pohádce o společném pěstování a dělení úrody: jednou na nás zbudou kořínky od obilí, podruhé řepný chrást. Sklízí pokaždé někdo jiný.

Doc. J. Stefanides, člen AS UP

NA AKTUÁLNÍ TÉMA

Stanovisko Odborné komise pro školství a politiku vzdělávání ÚVV ČSSD

Odborná komise – spolu s účastníky celorepublikového semináře k problematice školství konaného 6. 10. 2001 v Poslanecké sněmovně v Praze – přijala následující stanovisko k útokům na ministra Eduarda Zemana:

Je zřejmé, že v ČR začal předvolební boj, který se projevuje v politických i mediálních útocích na vládu ČSSD. Vzhledem k tomu, že vláda vyhlásila oblast vzdělávání jako svoji prioritu, objevuje se v médiích stále se zostřující kritika resortu školství a útoky na ministra Eduarda Zemana. Tyto útoky jsou převážně nepodložené fakty a zavádějící. Dezinformují veřejnost a vyvolávají emotivní posuzování problematiky místo věcného jednání. V poslední době šlo např. o prezentování domácích vyučování nebo – neaktuálnější – o financování vysokého školství.

Resort školství není jen resortem vysokých škol, ale též školství regionálního, mládeže, sportu a tělovýchovy. Proto výzvy několika rektorů vysokých škol na odvolání ministra Eduarda Zemana jsou neadekvátní a zřejmě politicky účelové. Za nemravné považujeme výroky, které požadují zlepšit financování jedné oblasti školství na úkor ostatních.

K současně mediální kampani týkající se vysokého školství uvádíme:

1. Rozpočet resortu školství vzrostl od roku 1998 do roku 2001 z 60 na 80 miliard korun, tedy o plnou jednu třetinu. Podobný nárůst rozpočtu zaznamenal od roku 1989 pouze resort školství.

2. 95 % výdajů MŠMT jsou výdaje mandatorní.

3. Z celkových 80 miliard má pro letošní rok vysoké školství k dispozici 15 miliard korun. Ministerstvo

slíbilo vysokým školám, že ve svém návrhu rozpočtu bude požadovat pro vysoké školy o 2 miliardy navíc. Tento slib byl splněn v návrhu rozpočtu, který MŠMT předložilo, a tyto 2 miliardy byly uvedeny jako priorita číslo 1. Jelikož se však vláda později zavázala ke snížení rozpočtového schodku, byla většina kapitol rozpočtu přepracována a krácena o celou jednu třetinu. Takovéto krácení se netýkalo pouze kapitoly ministerstva školství, ministerstva práce a sociálních věcí a ministerstva obrany.

4. Veřejné vysoké školy jsou ze zákona školami nestátními (24 VVŠ). Jejich financování je vícezdrojové. Útoky představitelů vysokých škol proti ministru Zemanovi proto považujeme za neopodstatněné a zavádějící. Výhrady vysokoškolských odborů musí být adresovány především managementům vysokých škol, které jsou jejich zaměstnavateli, nikoli ministři. Ten není jejich zaměstnavatel. Vysokoškolské odbory by se měly manažerů vysokých škol ptát, jak hospodaří s přidělovanými financemi i s ostatními finančními zdroji, které dostávají, a se svěřeným majetkem, který jim předal stát.

Odborná komise pro školství a vzdělávací politiku ÚVV ČSSD považuje útoky na osobu ministra Eduarda Zemana za absurdní.

*Mgr. V. Pícl, předseda komise
V Praze 6. října 2001*

*Uvedené stanovisko vydalo tiskové oddělení MŠMT
8. října 2001 (viz <http://www.msmt.cz/cp1250/Info/ukcssd.html>)*

Hospodářská komora ČR k situaci vysokého školství v ČR

Hospodářská komora ČR již několik let s obavami sleduje zanedbávání rozvoje domácího školství ze strany politické reprezentace. Čeští podnikatelé, celá česká ekonomika, potřebují kvalitní školy všech stupňů. Mají-li naše firmy obstát v konkurenci jednotného trhu Evropské unie, potřebují a budou stále více potřebovat výkonnou výzkumnou a vývojovou základnu, špičkově vyškolené inženýry, konstruktéry, programátory, stejně jako právníky, obchodníky nebo personalisty. Budou-li v ČR i nadále opomíjeny oprávněné požadavky zástupců škol všech stupňů, bude-li i nadále povolání učitele od základní školy až po univerzitu synonymem špatně placené řehole, nebude české podnikání nikdy konkurovat na světové úrovni.

Hospodářská komora ČR proto považuje současně požadavky zástupců vysokých škol na příslibené prostředky ze státního rozpočtu za jednoznačně oprávněné. V zájmu nás všech je třeba výzkumu, výuce, sběru zahraničních zkušeností i platům v našem vysokém školství věnovat skutečnou pozornost a přejít od slibů k činům. Tyto činy nyní očekáváme v první řadě od představitelů vlády a parlamentu ČR.

Hospodářská komora ČR nemůže pomoci vysokým školám finančně, nabízí však zástupcům akademické obce vytvoření společné platformy vzájemné podpory školství a podnikání v ČR, na niž by mohly být připraveny projekty vedoucí k lepšímu propojení škol s ekonomickou praxí.

Mgr. V. Poliačik, tiskový odbor HK ČR

Deklarace...

Dokončení ze str. 1

o navýšení dotace na vzdělávací činnost pro rok 2002 nejméně o 2 mld. Kč s tím, že budou bezodkladně zahájeny práce na komplexní změně systému financování vysokých škol. Konkrétním výrazem této dohody bylo písemné rozhodnutí MŠMT o tom, jaký počet studentů bude financován v roce 2002, které bylo vysokým školám zasláno v průběhu přijímacího řízení. Univerzita Karlova stejně jako další vysoké školy na základě tohoto rozhodnutí navýšila počty přijímaných uchazečů.

4. Ignorování této dohody ze strany MŠMT po proběhnutí přijímacího řízení (aniž by o tom vůbec představitelé vysokých škol byli přímo informováni) není jen dalším pokračováním dlouhodobé rezignace představitelů státu na problematiku vysokoškolského vzdělávání. Jde o negaci programového prohlášení vlády v této oblasti. Jde o flagrantní porušení principů, kterými se musí řídit spravování veřejných statků státem, ale i prostých zásad korektního jednání.

5. Vysoké školy se postupem MŠMT dostávají do akutní finanční krize, která ohrožuje plnění jejich základních úkolů. Příomou odpovědnost za tento stav nese ministr školství, mládeže a tělovýchovy.

6. Dnes se nerozhoduje „pouze“ o výši rozpočtu na rok 2002. Dnes jde o to, zda se doslova za minutu dvanáct podaří zvrátit dosavadní vývoj financování vysokého školství a nastartovat tak postupnou obnovu vysokých škol, anebo nikoliv, se všemi důsledky, které z toho pro rozvoj vzdělanosti v naší zemi a pro konkurenceschopnost České republiky plynou.

7. Současná finanční situace Univerzity Karlovy, stav infrastruktury, úroveň mezd, stav sociálního zabezpečení studentů jsou nadále neudržitelné. Vnitřní rezervy UK byly v minulých letech vyčerpány. Další pokračování dosavadního vývoje by mělo destruktivní účinky a vedlo by k přímému ohrožení úkolů, kterými je univerzita vůči veřejnosti povinována, včetně výrazného omezení vědecké a výzkumné činnosti. Zcela reálné vyvstává před Univerzitou Karlovou nutnost zastavit rozbíhající se přestavbu studijních programů ve smyslu nových požadavků a evropského vývoje, omezit stávající finančně náročné studijní programy a vědní obory, snížit rozsah mezinárodní spolupráce apod. V případě, že nedojde k dohodnutému navýšení rozpočtových prostředků na rok 2002, bude Univerzita Karlova přinucena snížit počet přijímaných studentů.

8. Dosavadní kroky podniknuté rektorem UK a předsedou České konference rektorů prof. Ivanem Wilhelmem směřovaly ke korektnímu a konstruktivnímu řešení celé situace. Tyto kroky byly podniknuty v zájmu UK a ostatních vysokých škol. Bohužel standardní vyjednávací postupy na různých úrovních k nápravě kritického stavu nevedly a je nutné se proto obrátit s žádostí o podporu k nejširší veřejnosti.

Akademický senát Univerzity Karlovy proto

a) vyslovuje plnou podporu protestním akcím dalších vysokých škol a připojuje se k nim,

b) žádá rektora UK, aby o současnou situaci informoval akademickou obec UK otevřeným dopisem,

c) vyzývá rektora UK, aby dohodl s děkány přerušení výuky na Univerzitě Karlově, aby v této době mohla proběhnout na fakultách UK shromáždění členů akademické obce,

d) protestuje proti nepravdivým údajům uváděným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR ve sdělovacích prostředcích a pokusům o účelovou politizaci věcné podstaty problému,

e) vyzývá ministra školství, mládeže a tělovýchovy, který je za současnou krizi přímo odpovědný, aby bezodkladně přehodnotil svá stanoviska, nebo odstoupil,

f) považuje za vhodné, aby bylo svoláno setkání zástupců akademické obce UK s poslanci a senátory PČR,

g) pověřuje předsednictvo AS UK, aby podle dalšího vývoje zvažilo spolu s rektorem následné kroky vedoucí k dohodnutému navýšení rozpočtu pro vysoké školy a koordinovalo další protestní akce.

V Praze dne 12. října 2001

Doc. V. Geršl, CSc., předseda Akademického senátu UK

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

Náměstka ministra školství Ing. J. Průša jsme požádali o vyjasnění následující věci:

Ve svém stanovisku mj. Odborná komise pro školství a politiku vzdělávání ÚVV ČSSD uvádí, že: *Z celkových 80 miliard má pro letošní rok vysoké školství k dispozici 15 miliard korun. Ministerstvo slíbilo vysokým školám, že ve svém návrhu rozpočtu bude požadovat pro vysoké školy o 2 miliardy navíc. Tento slib byl splněn v návrhu rozpočtu, který MŠMT předložilo, a tyto 2 miliardy byly uvedeny jako priorita číslo 1. Jelikož se však vláda později zavázala ke snížení rozpočtového schodku, byla většina kapitol rozpočtu přepracována a krácena o celou jednu třetinu. Takovéto krácení se netýkalo pouze kapitoly ministerstva školství, ministerstva práce a sociálních věcí a ministerstva obrany.*

Z tohoto sdělení podle našeho názoru logicky vyplývá dosud ne zcela srozumitelná otázka, proč ony 2 miliardy – při nekrácení kapitoly Ministerstva školství – v návrhu rozpočtu nezůstaly jako priorita č. 1. Ve snaze poskytnout věcně srozumitelné informace bychom rádi našim čtenářům takovéto

Vaše vysvětlení reprodukovali, případně i sdělení o tom, jaké vysvětlení bylo ve věci odmítnutí slíbených 2 miliard podáno představitelům vysokých škol. Současně bychom uvítali stručné informace o dalších krocích vlády a ministerstva v této věci.

Ing. J. Průša: Kpt. SR 333 MŠMT byla oproti r. 2001 navýšena o cca 3,4 mld. Kč. Zároveň však vláda svým usnesením od 1. 1. 2002 zvýšila platy pro org. složky státu (dříve rozpočtové org.) a příspěvkové organizace o 8 %. Pro MŠMT to znamená včetně odvodů potřebu cca 4,2 mld. Takže ještě 800 mil. Kč chybí. Ve druhé (červencové) verzi rozpočtu byly tedy priority přehodnoceny a VŠ a také např. VaV již ve výhlediscích v materiálu MF uvedeny nejsou. Proto zatím ty 2 mld. v rozpočtu uvedeny nejsou. Ještě pro vysvětlení: na nárůst studentů o 10 tis. (pravděpodobně se nedosáhne) je zapotřebí cca 550 mil. Kč, dalších cca 520 mil. je třeba na respektování r. 2000 jako základu (tj. částka za studenty, kteří nebyli dosud financováni (cca 9 600). Zbytek do 2 mld. je pro snížení dopadu finanční nedostatečnosti z minulých let a na transformační a rozvojové programy.

-red-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Rektorka UP

ve snaze povzbudit literární tvorbu studentů a umožnit tvůrčím dialog s posuzovateli jejich práce vyhláší 8. ročník

veřejné literární soutěže pro studenty Univerzity Palackého

Podmínky soutěže: předložit v oboru poezie 5–10 textů, v oboru próza (povídka, novela, esej) text do 30 stran, v oboru drama text hry, a to ve třech kopiích, z nichž každá bude označena jménem, fakultou ročníkem, studovaným oborem a domácí adresou. (Stranou se míní strojopis [počítačový text] o 30 řádcích a 65 úhzech.)

Závěrečný termín odevzdání prací je 29. březen 2002.

Za nejlepší práce budou uděleny ceny, a to:

1. cena 2.000 Kč,
2. cena 1.500 Kč,
3. cena 1.000 Kč.

Porota nemusí všechny ceny udělit. Ceny se nerozdělují ani nezdvojují. Soutěžní práce budou hodnoceny odbornou porotou, kterou jmenuje rektorka UP.

Výsledky soutěže budou vyhlášeny v květnu 2002 a zveřejněny v Žurnále UP. Autoři vítězných prací se zúčastní hodnotícího semináře.

Prof. J. Mačáková, CSc.

Soutěžní příspěvky zasílejte na adresu: Sekretariát rektorky Univerzity Palackého, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc. Obálku označte heslem „Literární soutěž“.

Klasická a kvantová interference

Společná laboratoř optiky UP a Fyzikální ústav AC ČR pořádají ve dnech 25. – 26. 10. mezinárodní seminář *Klasická a kvantová interference*. Seminář se bude konat v Kongresovém sále SLO UP a FZÚ AV ČR, ul. 17. listopadu.

V programu zazní popularizační referáty (O. Haderka: *Světlo – vlny, nebo částice?*; Z. Hradil: *Kvantová pozorování aneb Co všechno lze vidět*; Z. Bouchal: *Co umí laserové paprsky?*; M. Hrabovský: *Statistické aspekty optické interference*; L. Jastrabík: *Nové optické materiály, senzory a optické technologie přípravy tenkých vrstev*), zvané referáty zahraničních hostů (S. Pasazio, H. Rauch, P. Facchi, N. Korolkova, G. Krenn, A. Mariano, M. Koniorczyk, Y. Hasegawa) a příspěvky pracovníků Výzkumného centra pro optiku.

Blíže informace jsou k dispozici na webově adrese <http://lrc.upol.cz>.

-red-

Fotografická soutěž

Děkan Pedagogické fakulty UP vyhláší 1. ročník fotografické soutěže o Cenu Jindřicha Štreita nazvanou **O sobě**. Tématem soutěže je život na dnešní PdF UP.

Fotografie musí mít minimální formát 18 X 24 cm (maximální počet 5 kusů) a musí být pořízena v roce 2001.

Uzávěrka soutěže je 31. 10. 2001, vernisáž fotografií se uskuteční 17. 11. 2001. Ceny: 1. místo – 2500 Kč, 2. místo – 1500 Kč, 3. místo – 1000 Kč.

Blíže informace podá Mgr. Z. Kovaříková, tel. 5635011.

-red-

Spor o Darwina?

Je potřeba něco na darwinismu opravit či doplnit, a pokud ano, tak co? Minisymposium s diskusí o dnešním pohledu na Darwinovu teorii organizují Československá biologická společnost a Lékařská fakulta Masarykovy univerzity 14. 11. v Brně. Kontaktní adresa: prof. O. Nečas, Joštova 10, 622 43 Brno, e-mail: biospol@med.muni.cz.

-red-

UNIVERZITNÍ PRACOVISŤE INFORMUJÍ

Kabinet regionálních dějin

Pod tímto možná poněkud tajemným názvem se skrývá vědecko-výzkumné pracoviště na Katedře historie FF UP v Olomouci, které se zaměřuje na rozvoj bádání v problematice regionálních dějin.

Samořný Kabinet vznikl roku 1963 zásluhou docenta Josefa Bartoše, aby tak navázal na Ústav pro historickou vlastivědu, kterou na Univerzitě Palackého zřídil v roce 1950 profesor Ladislav Hosák. V současné době vede Kabinet regionálních dějin profesor Miloš Trapl. Dalšími členy Kabinetu jsou doc. J. Schulz, doc. J. Bartoš a dr. D. Papajík.

Stěžejním vědecko-výzkumným tématem pracovníků Kabinetu je práce na Historickém místopisu Moravy a Slezska v letech 1848–1960. Místopis je zpracováván jako topograficko-historický slovník, který obsahuje základní údaje o topografickém, demografickém, správním, hospodářském, politickém a kulturním vývoji pro jednotlivé obce a okresy. Od roku 1967 bylo dosud spolu s úvodním nečíslovaným svazkem vydáno 15 svazků Místopisu. Zatím poslední 15. svazek věnovaný okresům Frydek-Místek a Český Těšín vyšel v roce 2000. Pro závěrečný, 16. svazek Místopisu, zbývá zpracovat okresy Ostrava, Hlučín a Karviná.

Kabinet regionálních dějin je i jádrem a z velké části i garantem autorského kolektivu chystajícího rozsáhlé moderní dějiny města Olomouce. Dva členové Kabinetu prof. M. Trapl a doc. J. Bartoš navíc připravují vylíčení dějin Moravy v letech 1918–1945 do prestižní řady Vlastivědy moravské.

Kromě těchto základních badatelských úkolů se Kabinet, nebo spíše jeho pracovníci, podílejí na vydávání mnoha monografií jednotlivých obcí, konají přednášky, jak na odborném fóru, tak pro širší veřejnost. V poslední době se výrazně podílejí na konkrétní podobě a formulování odborné úrovně projektu „Paměti obcí olomouckého okresu“, které vycházejí od roku 1995.

Potřebujete znát impakt faktor časopisu?

V minulosti jsme vás již několikrát informovali o tom, že Ústav vědeckých informací ve Filadelfii (ISI) excerpuje renomované odborné časopisy, které ve světě vycházejí a zpracovává bibliografické a citační databáze (např. Current Contents, Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index a další). Nejvýznamnější z nich má Univerzita Palackého přístupné online. Co však uvedené databáze online neobsahují, jsou výsledky scientometrických analýz excerpuvaných časopisů, které jsou k dispozici v každoročně vydávaném *Journal Citation Reports*. V něm mohou odborníci najít hodnotící kritéria časopisů, mezi nimiž je i nejčastěji žádaný impakt faktor, který je ukazatelem vyjadřujícím citovanost časopisu.

Příznivou zprávou pro všechny uživatele univerzitní počítačové sítě je, že se nyní mohou na *Journal Citation Reports* sami připojit, a to na adrese: <http://jcrweb.com>.

Journal Citation Reports (JCR) má dvě edice:

- JCR Science Edition (přístupná jsou léta 1998 – 2000)
- JCR Social Sciences Edition (k dispozici je rok 2000)

V každé z těchto edic je pak možno vyhledávat a třídit časopisy podle různých hledisek. Výsledky se zobrazí v tabulce, kde je každý titul identifikován ISSN a je možno sledovat ukazatele:

Total Cites – celková citovanost časopisu,
Impact Factor – průměrná citovanost časopisu,
Immediacy Index – rychlost citování titulu časopisu,
Articles – počet excerpuvaných článků časopisu v daném roce,

Cited Half-Life – poločas citovanosti aj.

JCR svou hlubokou analýzou excerpuvaných časopisů může pomáhat v hodnocení vědeckovýzkumné činnosti. UP získala JCR díky participaci na projektu „Velkoplošná multicitace na přístup do databáze Web of Science“, která bude společně s JCR k dispozici do konce roku 2003.

PhDr. L. Slezáková, Ústřední knihovna UP

Dalším polem jejich působnosti je sledování a recenzování prací věnovaných dějinám obcí a regionů v odborných časopisech (Vlastivědný věstník moravský, Severní Morava, Jižní Morava, Střední Morava).

V neposlední řadě se podílejí na pořádání nebo přímo pořádají odborné konference. Z poslední doby můžeme připomenout v roce 1998 symposium k 100. výročí narození profesora Ladislava Hosáka, které se konalo v prostorách Univerzity Palackého nebo pomoc a podíl při přípravě oslav 120. výročí úmrtí (v roce 1996) a 200. výročí narození (v roce 1998) velkého českého a moravského historika Františka Palackého.

Jak můžeme vidět jen z letmého nastínění činnosti Kabinetu regionálních dějin, je jeho práce je rozložena nejen do několika stěžejních úkolů, ale i drobné činnosti.

Mgr. D. Papajík, Ph.D.,
Katedra historie FF UP

Mezinárodní úspěch

Ve dnech 29. 6. – 2. 7. 2001 se v New Yorku se konal 10. kongres Mezinárodní společnosti pro bolesti hlavy, největší světová odborná akce tohoto zaměření uskutečňovaná co dva roky. Kongres byl pořádán Mezinárodní společností pro bolesti hlavy a Americkou společností pro bolesti hlavy. Významného ocenění na něm dosáhla práce doc. J. Opavského z Katedry fyzioterapie a algoterapie FTK UP nazvaná *Clinical signs of neuromuscular hyperexcitability in migraine patients*.

Výsledky prezentované studie přinesly nové diagnostické a klinické neurofyziologické aspekty u pacientů s migrénami. Vedle jinými autory recentně prokázané centrální hyperexcitability u migreniků, přinesl autor této práce prioritní poznatek i o periferní hyperexcitabilitě u vysokého procenta vyšetřených migreniků. Tato práce přijata jako poster do jedné ze tří posterových sekcí byla oceněna diplomem jako nejlepší v konkurenci dalších 155 prací (Awarded for the Best Poster in Poster Section II).

Prezentované výsledky vycházejí z dlouholeté systematické činnosti autora v problematice bolestivých stavů, zejména bolestí hlavy. Práce je v souladu s vědeckým zaměřením Katedry fyzioterapie a algoterapie FTK UP, kde jsou studenti oboru fyzioterapie připravováni pro odbornou profesní činnost na poli léčebné rehabilitace, v péči o nemocné s poruchami pohybového systému a průvodními bolestivými stavy.

-red-

Program Statistica

V červenci letošního roku byla uzavřena smlouva mezi Univerzitou Palackého v Olomouci a firmou StatSoft na nákup 30 licencí síťové verze programu Statistica 5.5. Výběru tohoto statistického software předcházelo jednání a doporučení komise sestavené z odborníků jednotlivých fakult.

Program Statistica je univerzální systém pro statistickou analýzu dat, tvorbu grafů a správu datových souborů. Obsahuje široký výběr základních i pokročilých procedur pro vědecko-výzkumné, obchodní i technické využití. Systém zahrnuje nejen všeobecné statistické a grafické prostředky, ale i sadu specializovaných modulů (zaměřených např. na výzkumy z oblasti společenských, biomedicínských nebo technických věd). Nabízí široký výběr nejmodernějších statistických postupů a snadno použitelných procedur, výborovou grafiku, prostředky pro tvorbu a úpravu grafických výstupů a nástroje pro vytváření interaktivních specializovaných uživatelských aplikací. Všechny moduly tvoří součást jednotného integrovaného systému. Program Statistica je na poli statistického software trvale hodnocen jako jeden z nejlepších.

Podrobnosti o způsobu registrace uživatelů, jejich přístupu, dokumentace a další informace jsou uveřejněny na webových stránkách www.cvt.upol.cz, software – programy typu III.

-nepo-

Z UMĚLECKÝCH PRACOVÍŠŤ UP

Určující je dnes afektivně orientovaný proud...

Mgr., Mgr. Vít Zouhar působí na Katedře hudební výchovy PdF UP, kde vyučuje rozbor skladeb, nauku o hudebních nástrojích a hudbu 20. století.

Po absolutoriu skladby na JAMU (1989) skladbou *Brána slunce* pro bicí nástroje a orchestr, která se později stala repertoárovým číslem souboru DAMA DAMA, pokračoval na této škole jako umělecký aspirant. Současně mu bylo uděleno stipendium města Graz pro postgraduální studium na tamní Hochschule für Musik und darstellende Kunst. Studium v Rakousku bylo pro něj „zásadní konfrontací s „jinou estetikou“, odlišnou provozovací praxí a také v přístupu k novým technologiím“. V první polovině 90. let se proto věnoval jednak počítačové hudbě, jednak spolupráci se zahraničními soubory Contrast Trio, Duo de Guitarras a s domácími DAMA DAMA, Sonáta a Tre a Trio Drápeka, pro něž napsal řadu komorních skladeb. V nich si ověřoval možnosti nové hudební komunikace, funkčnosti, výrazovosti a také vztahu mezi hudbou, zvukem a prostorem. Jako hostující skladatel na Institutu pro elektronickou hudbu v Grazu a ve WERKSTADT Graz realizoval několik zvukových instalací elektroakustických skladeb, v nichž byl právě prostor klíčovým bodem. Kromě toho spolupracoval v průběhu 90. let na baletních a TV inscenacích svých komorních a elektronických skladeb s Bühnen Graz, Libereckým divadlem, ČT Ostrava ad.

Po absolvování aspirantury v roce 1993 se jednak věnoval tvorbě Arva Paerta, jež se stala předmětem jeho závěrečné práce studia muzikologie na brněnské MU v roce 1996, jednak se začal intenzivně zabývat dalšími tématy: hledáním společných bodů v odlišných hudebních „jazycích“ a estetikách, společně s koncipováním koncertu jako emocionálně a energeticky jednotné a jednoznačné události. V roce 1993 dokončil skladbu *Blízká setkání zbesíllosti srdce* pro

klavír a stereoorchester, která s tímto dalším tematickým okruhem bezprostředně souvisí. Samotný název skladby je spojením dvou kontrastních filmových titulů Stevena Spilberga a Davida Lynche a snaží se evokovat možnosti vztahů a společných bodů v nesourodém kontextu. V *Blízkých setkáních* poprvé spojoval minimalistické repetitivní struktury se zdánlivě barokizujícími ornamenty. Odtud vedla přímá cesta k dnešní spolupráci s Tomášem Hanzlíkem a jeho Ensemble Damian, souborem specializujícím se na poučené provozování historické a soudobé hudby. Z této spolupráce vzešel v roce 1998 projekt *Kyvadlo-Potopa* a komorní opera *Coronide* na libreto z roku 1731, kterou dokončil v roce 2000.

Kdo vás přivedl k hudbě?

Mé hudební směřování od počátku výrazně ovlivňovalo domácí zázemí. Otec – profesor skladby na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a matka – profesorka brněnské konzervatoře. Nejenže jsem byl svými rodiči hudebně vzděláván v kompozici, hudebně teoretických i praktických disciplínách, ale také později a vlastně stále s nimi a s mou ženou probíráme nové skladby a nové projekty. Právě oni jsou mými prvními posluchači i kritiky.

Na JAMU jste vystudoval skladbu, poté jste působil jako lektor v Institutu pro elektronickou hudbu při Univerzitě hudby a dramatických umění v rakouském Grazu. V čem se shoduje a v čem se liší způsob výuky na těchto školách?

Přestože výuka kompozice je v zásadě koncipována podobně, existuje celá řada odchylek a odlišností. Například nejen v Rakousku, ale v dalších západoevropských zemích je ve výuce skladby kladen velký důraz na zvládnutí tradičního kompozičního „femesla“. Znamená to, že studium kompozice je často završeno klauzurní prací, během níž má diplomant napsat například jednovětý smyčcový kvartet v prís-ném palestrinovském stylu. Na druhé straně štyrsko-hradečtí studenti jsou také intenzivně konfrontováni s aktuální hudební produkcí, jak z hlediska kompozičního, tak interpretačního. V Grazu působí například jako řádný profesor Beat Furer, skladatel, dirigent a vedoucí jednoho z nejvýraznějších evropských souborů specializujících se na soudobou hudbu, Klangformu Wien. Jiným příkladem může být obligátní kompoziční praktikum elektronické hudby, které v Grazu probíhá na Institutu pro elektronickou hudbu, jenž svým technologickým zázemím a uměleckými i vědeckými výsledky patří k předním v Evropě (k pravidelným hostujícím skladatelům patří Peter Ablinger nebo Robin Minard, Institut spolupracuje na vývoji pro firmy AKG, VW ad.). Oproti tomu výuka kompozice na českých vysokých školách není tak dalece normativní. Pedagogové na JAMU i AMU sice studenty orientují zejména na techniky a teorie kompozice 20. století, ale současně pro studenty vytvářejí dostatečný prostor k formování vlastních kompozičních systémů a stanovisek. Českou „specialitou“ jsou orchestrální provedení závěrečných skladeb, což je pro řadu západoevropských učilišť nerealizovatelné.

Jakým směrem se ubírá současná vážná hudba, ať česká nebo světová?

V současném radikálně pluralitním prostředí lze jen stěží hovořit o jednoznačných směrech a určujících

cích tendencích. Nejen domácí produkce, ale obecně euroamerický prostor je v oblasti tzv. soudobé vážné hudby určován převládající rovnováhou mezi technologicky a intuitivně orientovanou hudbou bez zřetelného jednotného stylového nebo estetického určení. Mnohem víc než kdy jindy v uplynulém století je dnes určující afektivně orientovaný proud a zároveň mnohem více než v předchozím století se objevují tendence vytvářet hudební událost jako entertainment i v oblasti Nové hudby. Znamená to odklon od důrazu na idealistický Kunstwerk a příklon k nové funkci hudby. Nejedná se o nijak nové téma, nýbrž téma, které v posledních třiceti letech získává větší pozornost a nabývá na významu. S tím také souvisí nová vlna DJs hrajících Novou hudbu a rozšiřujících směr tradičních avantgardních hudebních festivalů v Donaueschingen, Berlíně, Vídni, Osnabrücku nebo třeba Grazu.

Dokončení příště.

-ano-

ZPRÁVY, INFORMACE, OZNÁMENÍ

Děkan Lékařské fakulty UP vypisuje výběrové řízení

na obsazení míst:

– odborného asistenta Hemato-onkologické kliniky s úvazkem 0,15; kvalifikační požadavky: atestace I. stupně v oboru vnitřní lékařství, zařazení do nástavbové atestační přípravy z hematologie a transfúzního lékařství, minimálně 3 roky praxe na hematologii, schopnost pedagogické a vědecké práce, znalost anglického jazyka a práce na PC.

– 2 odborných asistentů nebo asistentů Ústavu soudního lékařství a medicinského práva s úvazkem 0,1; kvalifikační požadavky: absolvent přírodovědecké fakulty, praxe v oboru, znalost angličtiny, publikační činnost, zájem o pedagogickou práci.

– odborného asistenta Ústavu fyziologie s úvazkem 0,1; kvalifikační požadavky: vzdělání lékařského směru, kvalifikační atestace v oboru vnitřní lékařství vítána.

Příhlásky doložené osobním dotazníkem, životopisem, fotokopiemi dokladů o kvalifikaci, přehledem vědecké a publikační činnosti, zašlete do 30 dnů ode dne zveřejnění výběrových řízení v tisku na Děkanát LF UP, tř. Svobody 8, 771 26 Olomouc.

Doc. Č. Čihalík, CSc., děkan LF UP

Pozvánka Katedry politologie FF UP

Katedra politologie a evropských studií FF UP pořádá přednášku Jana Kadlece (někdejší člen Vyšetřovací komise předsednictva ČR) s názvem *Mohou čeští konfidenti do vlády? (Zkušenosti z práce lustráční komise a návrh na odtajnění svazků StB)*. Přednáška se koná v pondělí 22. 10. 2000 v 17 hod. v učebně č. 106 (FF UP, Křížkovského 10).

-paš-

Gender studies

Katedra sociologie a andragogiky FF UP ve spolupráci s Centrem pro gender studies FF UK pořádají 26. 10. prezentaci Centra pro gender studies. Přípravovaný seminář zahrne jak přehled dosavadní historie, tak i současné problémy, cíle a oblasti spolupráce tohoto pracoviště. Účast na setkání se studenti a učiteli, kteří se zajímají o případné organizování kurzů gender studia na olomoucké univerzitě, přislíbili V. Sokolová, M. Pachmanová, M. Finková a P. Pavlík.

Seminář proběhne na Katedře sociologie a andragogiky FF UP od 9.30 do 11 hod.

-red-

Barokní inspirace

je název výstavy fotografií, kreseb a reprodukcí soch a plastik pořizovaných a uspořádaných profesorem Zdeňkem Příkrým. Tematicky je spojuje jedenapůlstoleté období baroka, případně inspirace barokem. Vernisáž výstavy se konala 8. října 2001 v klubovně olomoucké Okresní knihovny.

V osobnosti Zdeňka Příkrýla se harmonicky a zároveň dramaticky spojuje umělec vládnoucí sochařským dlátem, malířským uhlem a dalšími technickými prostředky tvorby s robustností chlapa z povčivého hanáckého dubu a vnitřní dušou schopnou nechávat se okouzlovat krásami světa a zároveň vidět nesmlouvavě a kriticky jeho nedostatky, slabosti i špatnosti. Autor vypráví o genezi svých fotografií bez

teoretického mudrování, přesvědčen o oprávněnosti svého vidění a vnímání, do kterého dává nahlédnout, aniž by je vnucoval. Jeho klidná jistota nevylučující alternativy má hodnotu kamene pevně zasazeného do zdi, o níž je možno se opřít slunci i unavenému pouťníku. Zdeněk Příkrýl je také básník – a nemusí o své poetice přesvědčovat recitací; poezie je v jeho slovech průvodce výstavou, ať vyslovovaných v suverénním projevu univerzitního pedagoga nebo napsaných v doprovodném katalogu výstavy.

Touto svou výstavou, stejně jako dlouhou řadou svých předchozích výstav, profesor Příkrýl znovu dokazuje, že je konstantou olomoucké kultury.

S. Komenda

Fejeton

Bu-bu-bu-bude hůř?

Sotva začal školní rok, opět je tu jeden šok. Z takových šoků však nebývá do básně, z nich bývá spíš do vzteku – anebo možná do breku, je-li člověk jemnoctný. Mám přirozeně na mysli nespůsobilý slib české vlády nezanedbávat vysoké školství, mám na mysli ty ztopené miliardy investované do krachujících železáren, oceláren a drátoven. Z toho jsme se zjevíli i my (mluvím také za sebe), kteří z věci politických obyčejně moudří nejsme a raději meškáme v hájemství múz.

Množství taktů zježených ve středu 10. října t. r. v aule Právnické fakulty bylo více nežli utěšené – počítám tak tisíc, půl druhého tisíce protestujících. Treba nejsem dobrý počtář, koneckonců na cifře tolik nezáleží. Důležitá je však atmosféra, dojmy, celkové vyznění takové akce. A to bylo pro nás, akademickou obec, typické. A ne snad špatné, právě naopak – celé toto protestní shromáždění, nejen podle mého soudu, bylo mimořádně kultivované a důstojné, jak se na vzdělané a vzdělávané lidi sluší.

Jenže – milí univerzitní otcové a braši! My jsme strašně měkci, nás se v republice, kde je v nespokojenosti zvykem řvát a převracet popelnice, nikdo nelekne. Když se cítí ošizení železničáři, stávkují se, troubí na trumpety lokomotiv, vlaky nejedou a společnost je ochromena. Zvednou-li se rozhořčené zemědělci, vezmou veškerou svou polní techniku, zatarasí silnice a stát jim musí přes schody ministerstva zemědělství polité mlékem a strdím vyjít vstříc. I ti nebozí učitelé základních škol mají větší naděje na úspěch – je jich daleko více než učitelů vysokoškolských, mají hlasy vykríčené z výchovněvzdělávacího procesu a vjdou do ulic s ukazovátkou, pravítky, kruzítky, příložníky... Kým pohne nepočtená obec spíše tichých badatelů, nota bene na podzim, kdy jsou přijímací zkoušky a počty nově přijatých studentů (což veřejnost nejvíce zajímá) zdánlivě dalekou budoucností?

Nebo snad za celou tu miliardovou nesrovnalost mohou pouze ony obrovské brýle našeho ministra školství, okuláry, které zmenšují, zvětšují, zkrasují svět a jeho problémy a neumožňují jejich nositeli odhadnout, jak vážná je situace? Kdo půjde panu ministrovi říci „sundej si brýle“? Ne, to není na revoluci, na mlácení ministrů. To by neudělali ani železničáři (dejž jim Pánbůh pevné koleje a perfektní funkci traťového zabezpečovacího zařízení). Celá ta věc s krácením školství o tolik potřebné peníze je, a to zní dnes na každém rohu, námětem k úvaze, zda naše česká společnost vůbec stojí o kvalitní vzdělání. Musí stát! Dávno přece víme, že kdo má „zdelání“ (nejde zdaleka jen o to vysokoškolské), má slušné předpoklady mít i „karakter“. A „zdelání a charakter“ jsou přesně těmi vlastnostmi, které by měl mít každý dobrý člověk, neřkuli přímo občan.

Současnou českou vládu nechci a nebudu nazývat pimprlovým divadlem. Ostatně, jaký chán, taková družina, pravi jedno mongolské přísloví. Doufejme však, že když se budou ti kmetové tam nahore přístě zamýšlet nad přerozdělením státních financí, pohne jimi – když ne hlas hynoucích univerzit – alespoň pomyšlení, že v prvním pololetí příštího roku budou mít, jak říkají, „před volbami“, tudíž v katech. S přijímacími zkouškami a ostražitými voliči v zádech pak možná konečně nechají už dočkat některého z drátenických molochů a ušetřenými penězi nakrmí vysoké školství, již polomrtvé hlady.

O. Bláha, student FF UP

Jen naivní a nevalní učitelé se domnívají, že studenti, zvláště studenti mladí a nezkušení, nerozliší mezi učitelem velkým a nevelkým. Není tomu tak. Nejenže rozliší, ale dokáží tak učinit rychle a téměř neomylně.

Všechno, co bylo v posledních dvou stoletích zásluhou vědy objeveno, je spojeno s neobyčejným – až mysticky draždícím – tajemstvím. Ale tajemství skončí, jakmile ho dokážete vysvětlit v termínech existujících fyziky, chemie či biologie.

R. Zahradník

Z HISTORIE OLOMOUCKÉ UNIVERZITY

Jak žili studenti v olomouckém jezuitském konviktu mezi léty 1566–1619

O založení a prvních desetiletích existence olomouckého konviktu, tzn. ubytovacího zařízení pro studenty staré olomoucké univerzity a k univerzitě přidruženého jezuitského gymnázia, jsme pojednali v 30. a 31. čísle předešlého ročníku Žurnálu UP. Na téma života obyvatel konviktu, v jehož čele stál jako „regens“ pověřený člen olomoucké jezuitské koleje, se dochovalo z posledních tří desetiletí 16. a prvního dvaceti let 17. století nemnoho zpráv. Roku 1574 působil ve funkci regenta konviktu, v němž se tehdy nacházel jen 15 chovanců, P. Wolfgang Maria, Angličan P. Thomas Williams je zaznamenán jako „minister“ (tj. „nižší správce“) konviktu a magister Franz Fabricius z Flander jako „decurio“ (z latiny, původně velitel oddílu o deseti mužích v římských legiích, desátník) tohoto zařízení. O tři léta později pobývalo v konviktu kolem 70 mladíků svěřených dozoru regenta P. Jana Marquitia, jako „decuriones“ jsou uváděni P. Thomas Williams a magister Marinus Salicius a Andreas Palosticzai, jenž – jak naznačuje jeho příjmení – pocházel z Uher.

Prvořadou snahou představených konviktu nepochybně bylo udržet disciplínu mezi konvikty, což zejména u odrostlejších studentů, žárlivě sřežících „akademickou svobodu“ a nežádka se zaplétajících do šarvátek svrstevníků z měšťanských a řemeslnických kruhů, nebyvalo snadným úkolem. Studentské „tumulty“ (z lat. výrazu „tumultus“ – vírava, výtržnost, vzpoura, poplach, náhlý útok) však vznikaly i z jiných příčin – roku 1592 jeden z profesorů olomoucké jezuitské akademie studenty hrubě urazil, načež protestující studenti přerušili návštěvu přednášek, schůzovali v měšťanských domech a na vrata koleje přibíli list vyzývající k táboru studentů pod širým nebem. Rektor koleje Jan Werner však nechal dva čelné studentské vůdce zavřít do univerzitního vězení, čímž studentskou rebelii „chytré položil“. O deset let později, 15. února 1602, psala olomoucká městská rada rektorovi Petru Ximénezovi (rodákovi ze španělského Toleda): „Jan, preceptor hochů Petra Richtera, našeho spoluměšťana, s tasenou zbraní v hluboké noci zvedl tumult proti Kryštofovi Gutschlegelovi a tohoto by – nebyť zášahu noční stráže – bezmála zabil. To se přece na studia nesluší,“ konstatovala městská rada, dokládajíc tak, že méně majetní akademikové si již v počátcích olomoucké univerzity přivydělávali vychovatelstvím v měšťanských rodinách, nebo dokonce posluhovali „scholářům“ významnějším se šlechtickými erby. Dva takoví žáci olomouckého jezuitského gymnázia totiž v červenci roku 1617 spolu se svým služebníkem, studentem jezuitské akademie, trhali hrách na poli za městem. Sedláci je při polním puchu přistihli a jako „furunculos“ (zlodějky, fur – lat. zloděj) je honili po dotyčném poli. Zatímco mladí pánové utekli, jejich služebník byl polapen, vesnický rychtář ho uvěznil na rychtě a nechal propustit, i když se na rychtu dostal sám rektor koleje Jiří Rumer. Do věci se dokonce vložil olomoucký biskup kardinál František z Dietrichštejna a vybil studenty k mírnosti. Jenže houfec sestávající asi ze tří set ozbrojených studentů vytáhl z města na rychtu a delikventa vysvobodil. Dne 1. srpna 1617 pak na protest téměř všichni studenti až na první gramatikální třídu gymnázia (tedy nejmladší žáky) Olomouc opustili. Jezuitům nezbylo nic jiného nežli se v důsledku „secese“ studentů obrátit až na císaře Matyáše, jenž 14. října téhož roku udělil zdejší univerzitě další privilegium, v němž studenty pardonoval, a veden snahou zabránit podobným vzpourám v budoucnu určil, že provinilý student má být neprodleně dopraven do koleje k potrestání, nikoli však v poutech (s výjimkou „rebelie“); studenti nato se zadostiucíněním opět usedli do univerzitních škamen.

Stávalo se ale, že univerzita i konvikt byly opouštěny z vážnějších příčin, totiž v důsledku epidemií a válečných událostí. V letech 1584–1586 se jezuité se svými žáky uchýlili před morem do Vyskova, také roku 1599 byla z tohoto důvodu univerzita 27. července na devět měsíců uzavřena, jezuité se odstěhovali do Kelče a konvikty pocházející ze vzdálených míst našli útočiště na kapitulním statku Budišově. Roku 1605

Moravu pustošily nájezdy „hajduků“ sedmihradského knížete Štěpána Bočkaje (1555–1606), vůdce protihabsburského povstání v Uhrách, jenž pro své mocenské cíle využíval podpory Osmanské říše; válečná nejistota přiměla některé studenty olomoucké akademie, a to zejména z Polska, k odchodu z Olomouce.

Takové „boží tresty“ vedly olomoucké přívržence římskokatolické církve, studentskou mládež nevýjímaje, k ostentativním projevům katolické religiozity, odsuzovaným olomouckými evangeliky. Zvláště se ujímalo zakládání zbožných katolických bratrstev. Již v roce 1575 vyvíjela v univerzitním konviktu činnost studentská Sodalitas B. Virginis visitantis (Družina Navštívení blažené Panny, tj. P. Marie), obdařená papežem Řehořem XIII. obzvláštními privilegii. K manifestační, až teatrální zbožnosti „mariánských sodalů“, již se ohlašoval nástup baroka, přispíval bohatý inventář devocionálií (praporců, křížů, rouch apod.). V čele kongregace stál jeden alumnus jako volený rektor; k čestnému členství zvalo sdružení nejvýznamnější preláty a vedlo svou matriku (ve fondech olomouckého pracoviště Zemského archivu v Opavě se dochovalo pouze matrika studentské mariánské družiny z roku 1715). Roku 1599 byl údajně členem této kongregace pozdější mučedník a světec Jan Sarkander. „Sodalové“ se tajně i veřejně postili, pravidelně se zpovídali a přijímali Nejsvětější Svátost, shromažďovali se denně pro vyučování v konviktní kapli Božího Těla k litaniam a exerciciim, na znak utrpení Ježíše Krista nosili těžké kameny zavěšené na šíji, spali na slámě, nebo dokonce na holé kamenné podlaze, z níž také jedli, ale zavazovali se kajicně i k užitečnějším, byť pro šlechtice ponižujícím úkonům: k čištění světnic, ke službě nemocným a v konviktní kuchyni apod. Dokonce se veřejně bičovali – Zikmund Winter v pojednání „O životě na vysokých školách pražských knihy dvojce“ (vydaném v Praze r. 1899) píše: „Roku 1609 studenti jezuitské univerzity v Olomouci totiž pospolu s menšími žáky o Veliký pátek vyšedše v pytlovitých rouších smutkových z oratoře sodalů, brali se v průvodě k božím hrobům a tam ulehli na způsob kříže na zem; měli s sebou insignia pašiji a kromě toho měl každý řemenné bičky neboli důtky; odpovídavše žalm padesátý, bili se velmi prudce („acriter saevierunt“.“

Roku 1611 založil údajně magister Jan Ogilbaeus, dohlížitel nad mladšími konvikty, mariánskou kongregaci Beata Virgo regina angelorum (Blažená Panna, královna andělů); v roce 1637 stál v čele této „sodaloty“ Kryštof baron Schaffgotsch a v roce 1651 splýnula se zbožným sdružením výše uvedeným.

Samozřejmě byla rovněž účast akademiků na božích sloužbách a jiných procesích a na pouťích ke kostelu sv. Anny ve Staré Vodě, jež jsou doloženy již k roku 1574.

Díky biskupovi Stanislavu Pavlovskému existovala při olomouckém vysokém učení zvláštní instituce dbající o ubytování a výživu chudých studentů – seminář sv. Františka Xaverského. Týž biskup vydal roku 1590 pro seminář sv. Františka Xaverského řád, jímž chovancům předepisoval ranní a večerní modlitbu, jakož i jednou za měsíc zpověď a sv. přijímání. Seminaristé byli rovněž povinni zpívat při nedělních bohoslužbách v katedrále sv. Václava, účastnit se procesí a nešpor, seminář nesměl opouštět bez svolení jeho regenta (případně subregenta) a trávit noci mimo zdi semináře. Po městě bylo seminaristům dovoleno chodit pouze ve dvojicích, museli zachovávat svornost, pečovat o tělesnou čistotu a s výjimkou neděl a svátků směli hovořit výhradně latinsky. Potraviny potřebné k výživě seminaristů pocházely z biskupových statků (výšovského, kroměřížského nebo hukvaldského); jednou za čtvrt roku seminář obdržel 30–32 měříc žita (jedna měrice se rovná asi 62,5 l), měřici hrachu a dvě měrice krup, sedm velkých sýrů, tři polty slaniny, šest plecí, dvanáct mázů (1 máz je roven asi 1,4 l) másla, případně pohanku či ječmen a patrně také pivo.

doc. J. Fiala, CSc.

(Z připravované kolektivní publikace „Jezuitský konvikt v Olomouci“)

ZKUŠENOSTI ZE ZAHRANIČÍ**Univerzitní studium a pozitivní motivace**

Jaroslav Miller, MA, Ph.D., vystudoval historii, anglickou a ruskou filologii na FF UP v Olomouci. V současné době působí na Právnické fakultě UP, kde přednáší právní dějiny. Externě vyučuje také na Katedře historie FF UP, kde v letošním roce povede seminář komparativní historie z raně novověkých městských dějin. Ve 2. polovině 90. let absolvoval dlouhodobý studijní pobyt na Středoevropské univerzitě v Budapešti, později na univerzitě v Oxfordu a v uplynulém akademickém roce v centru pro východoevropská studia v kanadském Torontu. S J. Millerem jsem proto hovořila o vzdělávací koncepci západních univerzit a o podminekách, které poskytují studentům a pedagogům.

Středoevropská univerzita v Budapešti je institucí v mnoha směrech specifickou; nečlení se na fakulty, ale na jednotlivé katedry (např. historie, středověkých studií, ekonomie, filozofie, politických věd, mezinárodních studií, ekologie, matematiky). Univerzita se zaměřuje na tzv. advanced studies (pokročilá studia) čili nabízí postgraduální programy pro studenty, kteří již absolvovali vysokou školu nebo mají větší část studia již za sebou. Vedle postgraduálních kurzů je zde možno absolvovat také jednorocní pobyty. Vzhledem ke skutečnosti, že univerzita vznikla s cílem podpořit akademické vzdělávání a vědecký růst ve střední a východní Evropě, studují na ni z 80 % lidé z tohoto teritoria, zatímco zbylých 20 % tvoří studenti a učitelé ze západní Evropy a Ameriky. Středoevropská univerzita patří k malým univerzitám, studuje zde asi 700–800 posluchačů. Veškerá výuka probíhá v angličtině.

Za jednu z hlavních výhod Středoevropské univerzity považuje J. Miller její vynikající finanční zabezpečení, díky němuž je rovnocenným partnerem pro západní univerzity nejen v oblasti výzkumu, ale i například i ve studentské výměně. Kromě toho dobré finanční zázemí umožňuje angažovat přední odborníky v před-

nášených oborech. Další předností této univerzity je její etnická pluralita. Setkávají se tu studenti a pedagogové z mnoha zemí světa, což se odráží v obrovské kulturní interakci. Podle J. Millera zůstává však hlavním problémem univerzity jistý rozpor mezi původní proklamovanou vizí – výchovou budoucí středoevropské a východoevropské společenské elity – a skutečností, že značná část absolventů nachází profesní uplatnění za hranicemi regionu.

Vzhledem k práci na projektu z oboru raně novověké srovnávací historie byl J. Millerovi umožněn také jednorocní vědecký pobyt na prestižní oxfordské univerzitě v koleji Lady Margaret Hall. Hlavním cílem jeho studia v Oxfordu byl výzkum související s připravovanou knihou o strukturálních změnách v raně novověké městské společnosti v porovnání se společností středověkou se zaměřením na otázky masové migrace, integračních mechanismů či postavení etnických, náboženských a kulturních minorit ve městě.

Kromě lepšího finančního zázemí západních univerzit obecně považuje J. Miller za klíčový faktor především neustálý tlak na vytváření motivačních impulzů pro studenty, který je založen na premise, že student a pedagog jsou partny v diskusi o vědeckých otázkách. Výrazem naplňování tohoto předpokladu je především posilování zpětných vazeb mezi učitelem a studentem. Jako příklad takové pozitivní motivace lze uvést existenci celé řady studentských cen a soutěží jak v rámci jednotlivých pracovišť, tak i celouniverzitních (ceny za nejlepší diplomovou práci, za nejvýraznější pokrok v průběhu akademického roku atd.). Ceny jsou pšitým sponzorovány nejen univerzitou či kolejí, ale v mnoha případech také obchodními společnostmi či soukromými osobami. V této oblasti, podle J. Millera, má české vysoké školství dosud značné mezery.

Zaznamenala A. Novobilská

ROZHOVOR**O kinantropologii //I/**

Svou zprávu o kinantropologickém sympoziu končí **prof. B. Hodaň** tvrzením o přezíravých postojích ke společenskovědním a zejména humanitním oborům (viz ŽUP 29/1). Patří kinantropologie k těmto oborům? Na tyto a další otázky odpovídal v rozhovoru pro Žurnál UP v jeho minulém čísle prof. B. Hodaň; dnes přinášíme dokončení:

Co je podle vašeho mínění příčinou přezíravých postojů ke společenskovědním a humanitním oborům?

Mám-li se vyjádřit velmi stručně, tezovitě, je to dáno možností interpretace výsledků dosažených kvalitativními a kvantitativními přístupy. Obory postavené na kvalitativních přístupech se pochopitelně vyjadřují jinak, než obory ostatní. Za „přesnější“, „pravdivější“ je potom považováno to, co je kvantifikováno, přesně matematicky doloženo a graficky ilustrováno (aniž by se mnohdy brala v úvahu, zejména jde-li o člověka, relativita této „přesnosti“). To ostatní je „nepřesné“ a tedy také zpochybnitelné. Ve vědě obecně k tomu podle mého názoru přispívají některé extrémní dozvuky „osvětského racionalismu“, v našem oboru stále se prosazující „kartezánský dualismus“ a ve společnosti obecně její „výkonová“ zaměřenost, hodnotící výkon často bez jakékoli kritiky toho, jak ho bylo dosaženo a k čemu slouží. Odhlédnu-li od vědeckých přístupů, je velmi dobře známo, že např. o podstatě „člověčenství“ je schopno velmi hluboce vypovídat umění.

Je to jenom naše české specifikum?

Myslím, že ne, ale vyspělý svět se již poučil. Pojmy jako „krize rozumu“, „krize společnosti“ apod., jistě nevznikly náhodně.

Existují národní a mezinárodní odborné společnosti a časopisy pro kinantropologii?

Jistě. U nás je to Česká společnost kinantropologická, ve světě společnosti, jejichž název je v souladu s přijatou národní terminologií, mezinárodní společnosti ICSSPE, ISHPES, ISSA, IAPS, IOC a mnohé další. V podstatě odpovídají výše zmiňovaným podoborům. Tyto společnosti vydávají i svoje odborné zaměřené časopisy. Stejně tak jednotlivé státy. U nás je to „Česká kinantropologie“ (v minulosti Teorie a praxe tělesné výchovy), ale i pražská Acta Kinantropologica a olomoucká Acta Gymnica. Čeští autoři se v mezinárodních časopisech prosazují. Kromě těchto odborných časopisů jsou publikovány práce i v časopisech příbuzných věd – medicínských, pedagogických, antropologických, filozofických apod. Učitelé FTK publikovali svoje práce v minulých letech v USA, Kanadě, Německu, Polsku, Slovinsku, Maďarsku a v dalších zemích.

Pracují kinantropologové na výzkumném projektu? Pochopitelně. Dá se říci, že v současné době reálně připadají na jeden projekt (grant) asi čtyři učitelé, i když podaných projektů je pochopitelně mnohem více (jeden projekt na dva učitele).

Která pracoviště mají dnes v oboru kinantropologie ve světě vedoucí postavení, čím je jejich pozice určena?

Neumím na tuto otázku přesně odpovědět. Jsou pochopitelně více známa některá pracoviště evropská a severoamerická – díky publikovaným pracím i četností zastoupení v mezinárodních společnostech či redakčních radách. Pokud je toto kritériem jejich „známosti“, těžko mohu srovnávat s bývalými pracovišti východními, poněvadž ta se takto v minulosti prezentovat nemohla. A přesto mnohá z nich byla považována za vynikající.

Jak je kinantropologie zařazena do studijních programů?

Její zařazení v podstatě odpovídá jejímu členění, jak o něm bylo hovořeno výše. Celý prostor je pokrýván postupně (rozsahem i obsahem) od bakalářského po doktorské studium.

S díkem za rozhovor

M. Hejtmánek

Zlatý věk ...?

Z obouhých trosek má někdejší reálné gymnaziální latiny se zachoval poznatek, že když Publius Ovidius Naso ve svých *Metamorfózách* vypráví o zlatém věku lidstva, nemá na mysli kov v Mendělejevově tabulce prvků označovaný akronymem Aurum. Zlatým věkem lidstva rozumí Ovidius (virtuální) dobu, kdy lidé žili ve vzájemné důvěře, v takové důvěře a svornosti, že nepotřebovali soudce, který by jejich pře rovnal a spravedlnost si vynucoval.

Tím zlatem byla pro Ovidia schopnost člověka věřit; následně pak schopnost nepozírat své bližní, že jeho důvěřivosti zneužívají.

Při svém skepticismu nejsem schopen věřit, že tomu tak kdy bylo. Že by někdy lidé dokázali zakládat mezilidské vztahy na principu důvěry. A právě proto, že to nikdy nedokázali, nastoupil místo principu důvěry princip moci a jejího vynucování.

Ta ovidiovská představa je totiž příliš krásná, aby to kdy mohlo v praxi fungovat.

Mechanismus moci je úhelným kamenem každého systému, jímž se lidská společnost kdy organizovala a řídila a dodnes řídí. Rodové zřízení, otrokářství, feudální vládci, království, totalita fašistická i komunistická, a taky to, čemu se velmi přibližně říká demokracie. S jejími parlamenty, prezidenty, vládami, policií, justicí a soudy. A úřady všeho druhu.

V polovině dvacátých let projevil génius Karla Čapka jasnozřivost vysoko převyšující schopnost prognostických ústavů. V anketě *Proč nejsem komunistou* přesně rozpoznal, že komunismu, na svůj štít si vepisujícím heslo o blahu lidu, jde ve skutečnosti pouze o moc. Komunismus fančil rozvratu – čím hůř, tím líp – protože z takové situace se dal vytěžit zvrát poměrů a zvyšovala se šance uchopit moc. Carské Rusko bylo perfektní ukázkou. A samozřejmě, chamtivost a bezohlednost tehdejších držitelů moci bolševikům účinně nahaněla vodu na mlýn. Stejně jako o dvě desetiletí později u nás tuhle službu vykonaly

agrárnícké a jiné politické aféry, které vedly k rozbití republiky. A dnes ji vykonávají finanční podvody stávajících politických stran. Čapek prostě rozpoznal, že ten, kdo je právě u moci, své sliby o tom, že se o prosté lidi postará, vlastně splnit nehodlá. Že sám v lakavých tenatech moci uvízne a skončí v byrokratickém násilí.

Před řádově desítkami let se začasté kradlo z hladu. Z důvodu biologicky odůvodnitelného. Člověk je živočich – a ukájet hlad je biologická potřeba.

V době poměrně nedávné jsme lamentovali nad jevem zvaným vandalismus. Telefonní budky a fotbalové stadiony nebyly ničeny z hladu. V tomto smyslu bylo počinání vandalů iracionální. Nebyla to biologická potřeba – nebudeme-li považovat ničení za geneticky zakódovaný pud.

Myslím, že soudobý fenomén terorismu smýčku násilí uzavírá. Znovu se obloukem vrací k představě, že rozvrat stávajících společenských systémů vrátí lidstvo k bodu Nula, k počátku, od něhož bude možno začít znovu. Možná přitom myslí na zlatý věk.

S Karlem Čapkem uvažují o tom, zdali terorističtí ideologové a organizátoři udělali něco pro lidi svých zemí trpící bídou a nemocemi. Zdali vedle samopalů a náloží pro jejich syny nabídli chleba a léky pro děti a starce. Zdá se, že prostředky by na to dokázali sehnat.

Věřím, že v kořenech zla oně nedůvěry a nenávisti mezi lidmi jsou existující propastné rozdíly ve způsobu života. V možnostech, které život nabízí dětí v různých koutech světa. Mocní by měli přemýšlet o tom, jak tuhle propast alespoň trochu zasypat.

Nevěřím však, že odstraněním těchto propastných rozdílů se problém vyřeší. Ovšem i pouhé snížení napětí uvádějícího v chod síly zla by mělo stát za námahu.

S. Komenda

Diskuse, názory, ohlasy

Audiatur et altera pars

Ve druhém čísle letošního Žurnálu jsem si se zájmem přečetl v rubrice „Zeptali jsme se za Vás“ příspěvek doc. J. Háška, CSc., v němž prezentoval své názory na studium oboru fyzioterapie na FTK UP a oboru léčebná rehabilitace a fyzioterapie na LF UP v Olomouci a na uplatnění jejich absolventů.

Potěšilo mě, že s problematikou studia fyzioterapie, v němž Univerzita Palackého zachytíla již počátkem devadesátých let trendy požadující vysokoškolské vzdělání u těchto zdravotnických pracovníků, měla možnost blíže se seznámit i naše širší akademická obec.

V textu se však objevila některá nepřesná tvrzení, která vznikla zřejmě z toho důvodu, že doc. Hášek není blíže seznámen s koncepcí, obsahem a zaměřením studia oboru fyzioterapie na FTK UP. Proto považují za potřebné seznámit touto cestou čtenáře uvedeného příspěvku s podstatnými fakty a korigovat tak tyto nepřesnosti.

Tvrzení, že studenti oboru fyzioterapie na FTK „jsou bez možnosti systematické klinické výuky na vlastním zdravotnickém pracovišti, vzdělávání spíše pro rekondiční charakter rehabilitace“, neodpovídá skutečnosti. Od zahájení studia oboru fyzioterapie na FTK UP byly smluvně navázány vztahy s řadou zdravotnických zařízení, jak lůžkových, tak ambulantních, včetně Fakultní nemocnice v Olomouci, v nichž se uskutečňuje koncepční praktická výuka zaměřená na hlavní okruhy diagnóz, s nimiž se může fyzioterapeut ve své praxi setkat. Významnou část ambulantní praxe vykonávají studenti ve specializovaném zdravotnickém zařízení založeném FTK UP – v RRR Centru – Centru léčby bolestivých stavů a pohybových poruch.

Jak již sám název vypovídá, soustřeďuje se zařízení nejen na běžnou ambulantní rehabilitační praxi, nýbrž i na náročnou ambulantní péči o nemocné s chronickými bolestmi. Rovněž název katedry implikuje vzdělávání zaměřené i na péči o nemocné s bolestivými stavy pohybového systému. Studenti fyzioterapie na FTK jsou vedeni k tomu, aby zvládli nejen celé spektrum specifických metod oboru, nýbrž i psychologický přístup k těmto nemocným. Rozhodně proto nelze souhlasit s formulací, že „zásadní orientací studia fyzioterapie na FTK je převážně prevence, zlepšení a udržení kondice zdravotní osob, problematika rekondice a rekonescence“.

Tyto charakteristiky se neobjevují v žádném z koncepčních materiálů připravených na FTK UP, resp. na katedře fyzioterapie a algoterapie této fakulty. To lze doložit obsahem webových stránek katedry, prezentovaných na stránkách UP. Proto rovněž neplatí, že „absolventi nacházejí profesní uplatnění hlavně v regeneračně-rehabilitačních ambulancích zdravotnických zařízení, a rekondičních střediscích“.

Tato vyjmenovaná zařízení působí mimo oblast zdravotnictví, což je zcela mimo intence zaměření přípravy studentů na FTK. V souladu s celospolečenskou poptávkou po fyzioterapeutech s vysokoškolským vzděláním probíhá náročná, zodpovědná a systematická příprava budoucích absolventů této fakulty právě pro potřeby zdravotnictví.

Studenti a budoucí absolventi oboru fyzioterapie na FTK jsou cíleně vedeni k profesní činnosti ve zdravotnictví, kdy MZ ČR opakovaně označilo podkladové materiály bakalářského a magisterského studia na FTK UP v Olomouci, včetně charakteristik profilů a uplatnění jejich absolventů, za nejlépe připravené v České republice a tyto studijní programy byly úspěšně porovnávány i se zahraničními, s mnohem delší tradicí vysokoškolského vzdělávání ve fyzioterapii. Konkrétním důkazem zaměření vzdělávání na FTK v daném oboru je mj. skutečnost, že naši absolventi a absolventky úspěšně pracují v řadě zdravotnických zařízení a že absolventky našeho magisterského studia pracují i na Rehabilitační klinice FN v Olomouci, a dokonce jedna z nich zastává funkci vedoucí fyzioterapeutky.

Výchovu k vykonávání zdravotnického povolání, ale i k vědecké práci již uplatnila řada našich

bývalých studentů tím, že své zkušenosti z rehabilitační péče o nemocné prezentovala na řadě odborných akcí pořádaných Společností rehabilitační a fyzikální medicíny a Společností pro myoskeletální medicínu, nikoliv na akcích zaměřených na regeneračně rekondiční aktivity.

Doc. Hášek, který je samozřejmě dokonale seznámen s obsahem a úrovní studia léčebné rehabilitace a fyzioterapie na LF UP, zřejmě nevyužil možnosti blíže se seznámit s objektivními skutečnostmi, týkajícími se studia oboru fyzioterapie na FTK UP jak na webových stránkách, tak i v každoročně vydávané brožůře s charakteristikami fakulty a jednotlivých studijních oborů pro probíhající akademický rok. Některá tvrzení by se v příspěvku zřejmě neobjevila, kdyby byl též seznámen s volbou témat a s úrovní bakalářských prací a magisterských diplomových prací na FTK UP a porovnal je u bakalářského studia se stavem na LF UP. Rada z jeho názorů je v souladu s dříve připraveným materiálem „Fakulta tělesné kultury versus léčebná rehabilitace LF UP Olomouc“, vzniklým bez konzultace s odpovědnými činiteli FTK UP, který obsahuje vedle zcela odlišné koncepce vzdělávání i řadu nepodložených a zavádějících údajů, jež by ve svých důsledcích, při jejich realizaci, mohly výrazně poškodit vysoký kredit studia fyzioterapie na FTK UP.

Pro obor fyzioterapie považují v příspěvku doc. Háška za významnou připomínku potřeby hlubšího vzdělávání v kineziologii. Z toho důvodu připravuje na LF UP zahájení výuky v navazujícím magisterském studiu „kineziologie a kinezioterapie“. To jen potvrzuje správnost zaměření magisterského studia tohoto oboru na naši fakultu. Stejnou potřebu totiž již od doby svého zahájení dostatečně reflektuje magisterský studijní program na FTK UP, a to nejen dostatečným časovým prostorem pro předměty s tímto názvem, nýbrž i doplňujícími předměty „Aplikovaná kineziologie“ a „Aplikovaná neurofyziologie“. Proto se domnívám, že v rámci studijního programu oboru fyzioterapie na FTK UP je požadavek na vzdělání v těchto oblastech již dlouhodobě dostatečně saturován a že stále se zvyšující zájem absolventů bakalářského studia fyzioterapie (resp. léčebné rehabilitace) z jiných fakult (mj. i z LF UP) svědčí o tom, že právě pro penzum poznatků a dovedností nabízených v obou těchto okruzích a pro úroveň vzdělávání je jimi studium na naší fakultě vyhledáváno.

Koncepční zájem o zvyšování i postgraduální úrovně znalostí našich absolventů v oblasti kineziologie vedl již i k zahájení doktorského studijního programu zaměřeného právě na senzomotoriku a patokineziologii pro talentované absolventy magisterských studií fyzioterapie z celé České republiky.

Lituje, že nepřesnosti uvedené v příspěvku doc. Háška vznikly hlavně z nedostatku komunikace mezi oběma fakultami. Katedra fyzioterapie a algoterapie na FTK UP je otevřená ke spolupráci a vlastní zkušenosti s organizováním a obsahem studia je ochotna předávat i dalším pracovníkům tak, aby úroveň těchto velmi blízkých oborů byla na naší univerzitě co nejvyšší. Opakovaně se objevující názory, že pro Univerzitu Palackého v Olomouci je současná existence dvou příbuzných oborů na různých fakultách ne zcela racionální, by měly být vedením UP, sine ira et studio, posouzeny, přitom by však měla být zhodnocena úroveň studentů a jejich prací, a poté by se mělo hledat řešení – optimální jak pro univerzitu, tak i pro četné zájemce o tyto studijní obory. Nevyjasněné otázky nepřispívají tvůrčí atmosféře na žádném pracovišti, a bylo by proto škodlivé, kdyby se, místo zaměření se na zvyšování úrovně výuky, bylo nutno věnovat rozptylujícím aktivitám, vyvolaným pouze nedokonalou znalostí aktuálního stavu věcí.

Doc. J. Opavský, CSc., garant oboru fyzioterapie a vedoucí Katedry fyzioterapie a algoterapie FTK UP v Olomouci

Poznámka děkana FTK

Fyzioterapie na FTK v průběhu desetiletí existence fakulty zaujala pevné místo v profilu studijních programů fakulty a logicky se začlenila do kvalitativního řetězce absolventů (bakalář, magistr, Ph.D., habilitace) v souladu s většinou fakult podobného zaměření ve vyspělých státech. Také o základním profilu a profesionální orientaci absolventů fyzioterapie na FTK nejsou pochybnosti a absolventi jsou připravováni v celém potřebném spektru vědomostí a dovedností pro působení ve zdravotnictví na poli léčebné rehabilitace. Domnívám se, že čas prokázal plnou oprávněnost rozvíjet tento studijní program, o nějž je trvalý vysoký zájem uchazečů, na naší fakultě. Výsledky absolventů v praxi v různých typech zdravotnických zařízení, návaznost Ph.D. studia (3 studenti před závěrem), podíl studentů na řešení vědeckých problémů (přibližně 50 vědecky orientovaných diplomových prací) a možnost habilitačního řízení, to vše vytváří logický celek a oprávněnost akreditovaného studijního programu fyzioterapie na FTK.

Prof. PhDr. F. Vaverka, CSc., děkan FTK UP

Lekce

Kdyby paní rektorka prof. J. Mačáková věděla, jak horké a obtížné bude její funkční období, kdo ví, zda by se rozhodla převzít nejvyšší akademickou funkci.

Rozpočet UP je trvale stačeny. Školství a vzdělanost národa není slibovanou prioritou vlády. Přislíb dvou miliard se rozplynul. Mladí pedagogové z UP odcházejí a učitelský sbor nezadržitelně stárne dál. O konkursy na místa pedagogů je minimální zájem. Učitelé klinických oborů houfně přecházejí z fakulty do nemocnic. Nízké výdělky jsou sociálně diskvalifikující a postavení vysokoškolského učitele ve společnosti pokleslo. Poslanci a senátoři ignorovali pozvání na setkání a rozhovor s rektorkou o problémech UP. Česká konference rektorů mluví opakovaně o kritickém stavu a hrozícím kolapsu vysokých škol a ministr školství nereaguje. Akce ČR, RVS a VOS na podporu VŠ nepřinesly výsledek, podobně i rozhovor představitelů vysokých škol s premiérem. Televizní debata pana ministra Zemana s rektorem prof. J. Zlatušskou vyvolávala dojem, jako by pánové žili každý úplně jinde. Jasně stanovisko Akademického senátu UP ke kritické situaci a protestní setkání akademické obce UP jsou už jen logickým stvrzením dlouhodobě špatného stavu českého vysokého školství (viz ŽUP č. 4, str. 1).

Kdo z akademické obce by v tuto chvíli chtěl být na místě paní rektorky a čelit těmto tlakům? Není divu, že nabídla odstoupení z funkce a řada dalších rektorů vysokých škol také (nebo o tom právě uvažují). Vývoj situace dal akademickým funkcionářům na vysokých školách trpkou lekci: na MŠMT, jeho plány, sliby a slova není spolehnouti.

Univerzita, přesněji řečeno její pracovníci, má jako každý živý systém ve stresové situaci jen dvojitou volbu: buďto ofenzivně změnit okolí a donutit je k poskytnutí lepších životních podmínek, anebo účelně změnit svou vnitřní strukturu eliminací špatně fungujících a postradatelných složek. Obojí je adaptace orientovaná k přežití, ale i k rozvoji. Obojí funguje v biologické evoluci i v sociálním vývoji lidských společností a neobejde se, žel, bez bolesti a oběti.

M. Hejtmánek

PŘEČETLI JSME ZA VÁS

„Nechci teoretizovat či mluvit zbytečně složitou terminologií, ale cílem vysokého školství není poskytovat vzdělání nejnadanějším, nýbrž těm, jimž vzdělání přináší největší užitek. Ti se poznají podle toho, že jsou ochotní si na své vlastní studium připlatit. Shodněme se proto na základním východisku: vysokoškolské vzdělání není oběd zadarmo – placený jedním, ve prospěch druhého.“

(V. Klaus: Univerzitám chybějí peníze i nový pohled na vzdělání, Olomoucký den 15. 10., str. 8)

LIBRI 2001**16. KNIŽNÍ OLOMOUC****7. LITERÁRNÍ FESTIVAL****25. – 27. října 2001**

Výstaviště Flora Olomouc, a. s., Wolkerova 17, 771 11 OLOMOUC

Projekt finančně podpořily Ministerstvo kultury České republiky, Obec spisovatelů, Statutární město Olomouc

7. LITERÁRNÍ FESTIVAL

Pavilon „E“ 25. – 27. října 2001, denně od 10 do 18 hodin.

Ústřední téma festivalu: „**Střední Evropa byla? Je? Bude?**“

Projekt finančně podpořily Ministerstvo kultury České republiky, Obec spisovatelů, Statutární město Olomouc

Program:**LIBRI na jevišti** – HOŘÍCÍ DŮM, Hodolanské divadlo (začátky představení vždy od 19.00 hodin):**pondělí 22. října** – Petr Handke: *Sebeobviňování*. Divadlo M.U.T. Hra o identitě, paměti a (ne)možnosti (z)měnit vlastní mi(nu)lost.**úterý 23. října** – Janusz Klimsza: *Ó jak bohulibá familie*.**středa 24. října** – Petr Vaněk: *Ohňový večer* (monodrama).**čtvrtek 25. října**pavilon „A“ – galerie, konferenční centrum 11 – 12 hodin – Tisková konference 17 – 18 hodin – *Album starých pohlednic Olomoucka*. Křest knihy autorů Milana Ticháka a Pavla Vinkláta, Nakladatelství 555, s. r. o.

pavilon „E“

10 – 12 hodin – *Finále soutěže středoškolských studentů ve znalostech literatury*.12.15 – 12.45 hodin – *Antologie olomoucké umělecké scény 90. let*. Autorské čtení Davida Vody, Ondřeje Holpucha, hudba: Vladan Smutný.13 – 14.30 hodin – *Tradiční setkání se slovenskými autory a nakladateli*. Čestný host Ladislav Ballek, velvyslanec SR, dále se zúčastní: Martin Solotrúk, Pavel Rankov, Michal Hvorecký, Peter Šulaj. Uvádí Lubomír Machala.14.45 – 16.15 hodin – *Setkání s rakouským spisovatelem Peterem Marginterem*. Autorské čtení a beseda. Uvádí Inge Fialová.16.30 – 18 hodin – *Proměny feminizmu v Čechách*. Diskuse pěti žen, které představují počátky, současnost a výhledy českého feminizmu. Uvádí Ivana Doležalová, diskutující Jana K. Hradilková, Michaela Marksová-Tomiňová, Petra Hejnová, Marcela Linková, Iva Šmídová.**pátek 26. října**Divadlo hudby Olomouc 10 hodin – *Literatura v televizi, na divadle a ve filmu*. Jan Lukeš a Jan Schmid o své 10 hodin televizní literární revue „333“ spojené s projekcí svých ukázek. Jiří Stránský představení filmové adaptace svých literárních děl.pavilon „A“ – galerie, konferenční centrum 16 – 17 hodin – *Střední Evropa dvakrát jinak*. Slavnostní uvedení knihy esejů krakovského

literárního vědce prof. Aleksandra Fiuta a autobiografické prózy prof. Michala Głowińského, známého literárního historika.

pavilon „E“

10 – 11 hodin – *Pocta Gordonu Skillingovi*. U příležitosti vydání knihy „Matka a dcera“, „Charlotta a Alice Masarykovy“, vzpomíná Jiřina Šiklová na autora, kanadského historika Gordona Skillinga, jenž celý svůj život věnoval mapování česko-slovenské historie.11.30 – 12.30 hodin – *Věrnost v pohybu*. Martina Pachmanová, autorka knihy rozhovorů s významnými americkými kurátorkami, umělkyněmi a akademičkami hovoří o feminizmu, dějinách a vizuální kultuře v posledních 30 letech.13 – 14 hodin – *Erotika, romantika a sexualita mezi jedinci stejného pohlaví*. Překladatelka Věra Sokolová prezentuje hlavní argumenty a čte zajímavé ukázky z textu.14.15 – 14.45 hodin – *Antologie olomoucké umělecké scény 90. let*. Autorské čtení Josefa Pospíšila, Ludka Jarmoliše a Libora Martínka. 15 – 15.45 hodin – *Česko-Slovenský týdeník MOSTY se představuje*. Beseda se slovenským šéfredaktorem Marianem Hatalou a českým šéfredaktorem Tomášem Tichákem. Jako hosté se představí členové redakční rady Martin Porubjak a Jiřina Šiklová.16 – 16.45 hodin – *Alois Burda poprvé naživo*. U příležitosti křtu knižního souboru jeho kritik. První veřejné vystoupení lidového kritika, dosud známého pouze ze stránek časopisu TVAR.17 hodin – *Lafayette – hrdina dvou světadílů*. Inscenace divadelní hry současného českého autora Jana Sulovského.**sobota 27. října**pavilon „A“ – galerie, konferenční centrum 10 – 10.30 hodin – *Veršovaná pohádka „Dlouhý, Široký a Bystrozraký“*. Maňáskové představení pro děti.

pavilon „E“

10 – 11 hodin – *Caduceus „Komunitní práce s ohroženou mládeží“*.

12.30 – 13.45 hodin – Beseda o maďarských překladech, o současných maďarských literárních a uměleckých časopisech a dějinách maďarského překladu v Čechách s Marcellou Husovou a Simonou Kolmanovou.

14 – 15.30 hodin – *Láska a sex v textech Alexandry Berkové, Evy Hauserové a Ivy Peckárkové*. Autorské čtení z textů ukáže jak tato témata zpracovávají. Uvádí Marie Chříbková.15 – 16 hodin – *Beseda se známým autorem bestsellerů Petrem Šabachem*. Uvádí Lubomír Machala.

Uvádění knižních novinek a autogramiády na stáncích vystavovatelů v ohlášených termínech během výstavy.

LIBRI 2001 – 16.KNIŽNÍ OLOMOUC**Program:****Odborná náplň veletrhu:** beletrie, cizojazyčná literatura, duchovní literatura, ekonomika, právo, management, encyklopedie, geografie – kartografie, hudebniny, literatura o hudbě, jazykověda, literární vědy, kalendáře, knihovnictví, informační vědy, literatura faktu, literatura pro děti a mládež, náboženská literatura, poezie, polygrafie, přírodovědecká literatura, sport, turismus, technická literatura, učebnice, umění, noviny, časopisy, ostatní.**Výstavy:****Pavilon A***Ilustrace k povídkám a románům Stanislava Lerna od Daniela Mróze*
*Knihy LIBRI 2001**Maďarská literatura v českém překladu**Malé nakladatelství – velká literatura**Nejkrásnější české knihy 2000**Nejlepší překlady roku 2000**Rakouské spisovatelky 19. a 20. století**Současní polští spisovatelé**Výstava fotografií od Elzbiety Lempp***Pavilon E****Literární kavárna***„ME SME ME“* – výstava umělců zařazených do plánované stejnojmenné Antologie olomoucké umělecké scény 90. let (Edice: Všemí směry, 3. díl)**Semináře**25. – 26. října – *Knižní trh a internet*. Pořádá Národní knihovna Praha a Okresní knihovna v Olomouci.26. října – *Public relations*. Pořádá SKIP Severní Morava.**Soutěže***Soutěž ve znalostech literatury pro středoškolské studenty* – 25. října 2001 od 10 hod. v pavilonu „E“*Soutěž pro nakladatele KNIHA LIBRI 2001**Slovování vstupenek o knižní ceny* – denně v 17.30 hod. v informačním stánku Výstaviště FLORA Olomouc, a. s., pavilon „A“.

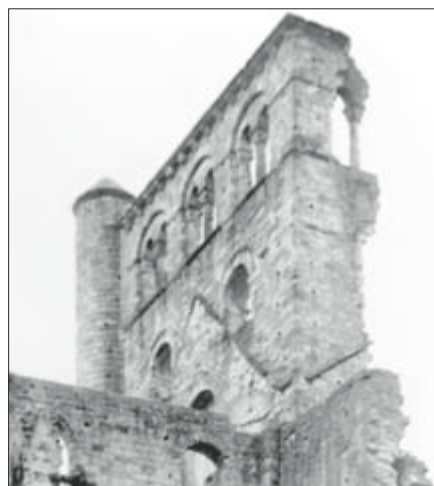
STUDENTSKÁ RUBRIKA

Sladká Francie aneb Nous sommes ici! /!

...nebo se ta exkurze organizovaná Katedrou historie FF UP v závěru letního semestru měla jmenovat Francie románská a gotická? Nebo šlo spíš o trénink ve stavění stanů? Minikurz správné degustace vína? Jedenáctidenní boj o živobytí v zemi, kde vám téměř nikdo neprodá ani chleba v jiném jazyce než ve francouzštině? Anebo od každého trochu a všechno dohromady? Posudte sami – ale tentokrát pěkně popořádku:

Původní plán

To, že Francie neoplývá pouze vínem, sýry a jinými dobrotami, ale i architektonickými skvosty nejrůznějších stylů a období, tuší každý. Historik však samozřejmě z vášnivě lásky k dějinám upírá své zrakové buňky především k obdivuhodným románským bazilikám a gotickým katedrálám a ve dne v noci nesní o ničem jiném, než že je všechny jednou navštíví. Když pak zjistí, že ve svém toužení není sám, odhodlá se a navrhne smělý plán: Vypravíme se spolu k francouzským katedrálám a klášterům! A když se pak plánu navíc ujme velmi schopný organizátor, historikovo srdce v tušení věcí příštích plesá. Čeká ho totiž jedenáctidenní trénink v autobuse, deštivé noci pod stanem, mokrá rána, instantní strava a česnek..., ale hlavně Cluny, Chartres, Remeš, Rouen, Paříž,

Ruiny benediktinského kláštera v Jumièges

Vézelay, Cîteaux, Amiens, Strasbourg, Fonténey atd. atd. Nadšení se spojuje s touhou po poznání a vědění: Pod heslem „lépe se poznává již poznané“ shromažďuje všemožné dostupné i nedostupné informace o základních znacích románského slohu, vývojových fázích gotiky, významných církevních hnutích a reformách vrcholného středověku i o sebemenších detailech plánované cesty. V polovině června je vše přichystáno; putování může začít.

Změna plánu?

23. června vyrazíme. Je nás 36 a téměř polovina nepatří k historikům. Nadšení a chuť poznávat středo-

věkou Francii však máme všichni. Tedy – skoro všichni. Ještě na českém území nám dr. Koucká oznamuje to, co dosud nikdo z nás netušil: Francie přece oplývá množstvím galorománských památek z doby pozdněřímské, takže cíl je teď naprosto jasný a plán se prostě musí změnit. (V souvislosti s tím se najednou objevují i další nečekané návrhy...) Myslím, že teprve uvidíme, co vlastně uvidíme!

Generální nácvik před odstartováním plánu

První den a noc exkurze trávíme ještě na českém území. Prohlížíme si komplex bývalého kláštera v Kladru, který se dodnes honosí nádherným kostelem ve stylu barokní gotiky Jana Blažeje Santiniho-Aichla. Zbytek budov je však v žalostném stavu, navenek s opravenou fasádou, vevnitř zchátralý, rozpadlý, vydávající němě křičící svědectví o posledních padesáti letech české historie. Okukujeme auta a stroje s rokem výroby 1953 a myslíme na to, jak asi vypadá památková péče ve Francii.

První úskalí plánu

Vstáváme ve tři ráno! Chceme sice poznat mnišský život středověku, ale možná ne tak brzy! Tušíme, že to nebylo poprvé a naposledy...

Hlavní úskalí plánu se však vynořuje až v průběhu dne, kdy projíždíme napříč Německem – francouzštinou. Máme opravdu velkou snahu proniknout do tajů tohoto zpěvného jazyka, ale i přes obětavou rychlovýuku mademoiselle Edith a Michelle se nám to moc nedaří. Někteří z nás si nakonec po celou dobu exkurze vystačili s dvěma třemi frázemi, nejčastěji Bonjour [Dobrý den] a Nous sommes ici [My jsme tady]. Ke konci se pak ujalo i Fini avec les cathedrales [Konec s katedrálami!]. Zastánci „římského plánu“ zase prohlašují, že francouzština je vlastně odnož latiny, čímž se částečně smiřují s tím, že chceme skutečně poznat především Francii románskou a gotickou, tedy středověkou a ne starověkou, jak si snad někdo mohl ze začátku myslet...

Plán se daří!

Už ani nevíme jak, ale najednou nás někdo popostrčil přímo doprostřed dění a my jsme se na něm sami začali podílet. Každé ráno, každý den vždy stejné úkony a procesy, a přitom vše vždy tak jiné, nové! Vstávat – někdy hodně brzy, sbalit stany, nasedat do autobusu, směr: katedrála nebo opatství. Každá památka nás přivítala vždy důkladně připravené – vždyť jsme si po cestě vyslechli mnohdy velmi zdařilé referáty, které nás upozornily na to, jakých pozoruhodností si máme určitě všimnout, kam si danou stavbu zařadit, aby nás jen tak neminula jako další položka v seznamu. Tak jsme se naučili vnímat symboliku románského stavitelství a zejména nám utkvěly v paměti neopakovatelné tvary hlavic románských sloupů a nádherné plastiky dveřních portálů. Poznali jsme, jakými znaky se od sebe liší gotika vrcholná a pozdní, jakých ozdob využívala paprsková

Socha směřující se anděla (Vézelay)

a jakých plaménková, flamboyantní gotika 15. století, proč je pro stavby z přechodné fáze mezi románským a gotickým slohem typická šestidílná žebrová klenba a vertikální členění jejich zdí na čtyři stupně, jak využíval středověk vitráží a oken v souladu se symbolikou světla, tmy, barev... V Cîteaux, Fonténey, Cluny, Jumièges aj. jsme procházeli starobylými křížovými chodbami, skriptorii, refektáři a před očima se nám rýsoval půdorys komplexu středověkého kláštera i naprosto pravidelný, přísný život mnichů. V Beaune jsme obdivovali důmyslný systém středověkých špitálů, v Dijonu zase dosud nevybledlý lesk kdysi mocného burgundského dvora. Baziliky v Charité-sur-Loire, Paray-le-Monial a zejména v Tournou nás uchvacovaly smíšenými znaky tzv. burgundské románské architektury a prvních nesmělých pokusů gotických. Katedrály v Chartres, Rouenu, Paříži, Amiens, Remeši, Senlis, Metách, Strabourgu teprve odhalily, co všechno byl středověký člověk schopen vytvořit, k jakým stavitelským i myšlenkovým úkonům se odhodlával, jaké představy a znalosti o kosmu měl a jak srozumitelně a přitom proctěně je dokázal vtělit do kamene a způsobit tak, že stavby mohly promlouvat i k nám, po tolika stovkách let, svým obrazným, barevným, bohatým jazykem. Ve Vézelay jsme se navíc ocitli na místě příznačném tak trochu i pro nás – v centru poutnického dění, odkud vycházeli lidé na daleké putování za svatým Jakubem v Santiagu de Compostela a odtud mnohdy až na „konec světa“, jak byl tehdy vnímán a chápán nejzápadnější mys v Galicii, Finisterre. Tam už však náš plán nesměřoval...

L. Libalová, FF UP, foto archiv autorky

Dokončení příště.

... A PŘÍŠTÍ TÝDEN...

23. ŘÍJEN

Katedra sociologie a andragogiky FF UP, učebna č. 3, 11.30 – 13 hod.: Práva národních menšin. Pořádá Katedra sociologie a andragogiky FF UP.

Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP Olomouc-Hejčín, učebna č. 202, 13.30 hod.: Interakční systémy multifunkcí. Pořádá Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky PŘF UP.

U-klub, 19 hod.: Pavel Lohonka Žalman a spol. – křest nového CD. Pořádá U-klub.

24. ŘÍJEN

Přírodovědecká fakulta UP, ul. Šlechtitelů 11, hlavní budova, velký přednáškový sál (č. 501), 16.30 hod.:

Mgr. K. Kočí (Katedra botaniky, PŘF MU Brno): Znáte košťavu ovčí? Okruh Festuca ovina v České republice. Přednášky Katedry botaniky PŘF UP v zimním semestru 2001/2002.

Britská rada, Křížkovského 14, místnost 204, 16.30 – 18.00 hod.: Stephen Watts – autorské čtení. Britský básník a překladatel S. Watts, autor publikací The Lava's Curl (Grimaldi Press, 1990) a Gramsci and Caruso Poems 1976–1997 (Bellew), který hostuje na UP, bude číst ze svých básní.

U-klub, 20 hod.: Monkey Business – funkový stroj opět na Hané. Pořádá U-klub.

-red-

Pocítujete nedostatek konkrétních a aktuálních informací? Chcete se něco více dovědět o některém pracovišti UP? Máte dotazy na některého z představitelů akademické obce UP? Víte o zajímavých akcích na UP? Chcete se podílet se svými názory, postřehy a připomínkami s ostatními členy univerzitní obce?

Využijte e-mailu, pište, faxujte na adresu redakce Žurnálu UP nebo nás přijďte navštívit osobně na Křížkovského 8!

Na vaše podněty se těší a odpovídi na vaše otázky se bude snažit zprostředkovat redakce Žurnálu UP.